

„SOLA SCRIPTURA”

Lelkészképző és Teológiai Főiskola

Bibliaoktató szak

A Hegyi beszéd tanításairól

Készítette: Bandi Katalin

Konzulens: Takács Szabolcs

2007.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
A boldog-mondások (Mát 5,3-12)	6
A törvény örök (Mát 5,17-48)	20
Isten tisztelete a gyakorlatban (Mát 6,1-8)	31
A mintaimádságról (Mát 6,9-13)	36
További tanácsok az üdvösség útjára (Mát 7,1-29)	51
Bibliográfia	57

Bevezetés

Isten megváltási tervének része, hogy Jézus földi életében és földi élete által gyakorlati tanítást adjon arról, miként gyógyulhat meg az ember az önzés halálos betegségéből.

A Bibliával való találkozásom elején megragadt bennem, amit egy helyen Sátánról ír: „...*nem állott meg az igazságban...*” (Ján 8,44) Az igazságban? Akkor az embernek nem lehet közössége vele, hiszen azt bátran kijelenthetjük, hogy az igazságérzetünk igazán nagy. Legtöbbünknek határozott értékrendszere van, évezredek tapasztalata, a nevelés mind-mind adalékul, sőt mértékül szolgálhat s ez alapján pontosan meg tudjuk határozni, mi helyes vagy helytelen, illetve igazságos vagy igazságtalan, - gondoltam akkoriban. Vigaszt ugyan keveset találtam, minden erő, energia a kisebb ellenállás irányába ható fizikai törvényszerűségét alkalmaztam a társadalmi, történelmi folyamatokra is, s a körülöttem zajló eseményeket szemlélve bizonyítottnak és elégségesnek találtam az elméletet. A Bibliában azonban Isten kijelenti magáról, hogy „*nem az én gondolataim a ti gondolataitok, és nem a ti útaitok az én útaim... Mert amint magasabbak az egek a földnél, aképpen magasabbak az én útaim útaitoknál, és gondolataim gondolataitoknál!*” (Ésa 55,8-9) Mind többet forgatva az Írásokat a fenti kijelentés a Biblia egészére, az egész megváltási tervre vonatkoztatva nyilvánvalóvá vált előttem. A Hegyi beszédet olvasva pedig úgy éreztem, hogy ebben a néhány fejezetben benne van az egész evangélium, s az ésaiási idézet e sorokra fokozottan igaz. Határtalan öröm volt számomra, mikor a szívemmel kezdtem érteni a sorokat. A mi emberi tudásunk, értelmünk töredékes, de még így fogyatékosan is Isten Lelke által mérhetetlen gazdagság részesei lehetünk. „*Az Isten lélek: és akik őt imádják, szükség, hogy léleken és igazságban imádják*” (Ján 4,24) Isten igazságának és szeretetének elfogadása révén átalakul gondolkodásunk, vágyakozunk cselekedni akarátát. S mind több részt engedünk át szívünkben Istennek úgy elevenednek meg a sorok s úgy „válnak élővé” mi magunk is. Pilinszky János így vall erről: „Épp a napokban beszélgettem valakivel a Hegyi beszéd csodájáról, esztétikai rejtélyéről. Úgy szóltunk róla, mint a világirodalom páratlan remekéről. Mi a titka? Szeretete?

Ellentétekben föloldódó modern pszichológiája? »Ellentmondásainak« feneketlen örvénylése? Képeinek tömörsége s anyagtanulmányok áhítata, súlya és lebegése? Részek, részek! Igazi választ csak annak ad, csak annak adja meg magát, ki igazságait nemcsak megérteni, szépségét nemcsak élvezni akarja, hanem életté váltja.”¹

A Hegyi beszéd, melyet Máté evangéliumának 5-7 fejezete közöl nagyobb részletességgel (rövidebben megtalálható Luk 6,20-49-ben) főként a tanítványoknak szólt, de a sokaság előtt hangzott el. Elmondásának célja az volt, hogy megvilágítsa: a rabbik által félrevezetett sokaság rossz nyomon jár. Jézus nem azért jött, hogy földi királyságot alapítson. A Hegyibeszédben elhangzottak segítenek abban, hogy eloszlássuk a téves nevelés okozta nézeteket és helyes képet alkossunk Isten országáról és jelleméről.

Jézus nyilvános tanítói szolgálatának második évében járt már ekkor, s egyre nagyobb várakozás vette körül, a tömegek a római iga alóli felszabadításukat várták tőle.

Keresztelő János bebörtönzése után **Galileába** tette át működését, a Genezáreti tó partján, Zebulon és Naftali határán, Kapernaumban volt működésének központja. Ésa 9,1-2 messiási jövendölésében szerepel e helyszín, s az, hogy az emberek vallásilag, erkölcsileg nagy nyomorúságban lesznek, de fény ragyog fel előttük. A prófécia jellemzést nyújt a választott nép állapotáról, másrészt szól a világosságról, melyet a Szabadító hoz el számukra: *„De nem lesz mindig sötét ott, ahol most szorongatás van; először megalázta Zebulon és Naftali földjét, de azután megdicsőíti a tenger útját, a Jordán túlsó partját és a pogányok határát (más fordításban: a népek Galileáját. t.i.: Galilea azt is jelenti: körzet). A nép, amely sötétségben jár vala, lát nagy világosságot; akik lakoznak a halál árnyékának földében, fény ragyog fel fölöttük!”* (Ésa 9,1-2)

Felvetődhet a kérdés, hogy miért kezdte Jézus az ún. „boldogmondások”-kal (Mt 5,3-10) messiási programbeszédét, a Hegyibeszédet. Ez a tény nyilvánvalóvá teszi számunkra, hogy Isten szándéka az, hogy mindenekelőtt boldogok legyünk.

¹ Pilinszky János: Publicisztikai írások; A Szentírás margójára; Osiris Kiadó, Budapest, 1999; Szerkesztette: Hafner Zoltán; p-p 268-269

De mi is a boldogság?

Komjáthy Jenő: A boldogság mi?² c. versében így fogalmazza meg:

A boldogság mi? Önfeljtés,
Örvény fölött mosolyogva lejtés.

A boldogság mi? Nyugalom,
Virágos, enyhe sírhalom.

A boldogság mi? Szép önösség,
hideg sugárod, büszke fönség!

A boldogság mi? Hatalom,
Góg a kényúri homlokon.

A boldogság mi? Röpke mámor
Az élvek légi poharából.

A boldogság mi? Szerelem,
mely üdvözít, mert végtelen.

A boldogság mi? Összhangzat,
Fájdalmak szülte égi magzat.

A boldogság mi? Győzelem
A kínokon, az életen.

Emberi gondolkodásunkkal a boldogság fogalmát azonosítjuk a hatalommal, anyagi gazdagsággal, élvezetekkel, az emberek megbecsülésével. Minden erőnköt leköti, hogy mi magunk legyünk úrrá a gondokon. Nézzük, *mit mond* erről Jézus, s keressük meg a választ arra is, hogy az igazi boldogságot *milyen úton* érhetjük el.

² Reisinger János: Kisvers-nagymesterek, Bibliaiskolás Közössége-Oltalom Alapítvány, Budapest, é.n. p-p 94-95

A boldog-mondások (Mát 5,3-12)

A boldog-mondások szerkezetét vizsgálva láthatjuk, hogy a mondatok elején ismétlődő „Boldogok a...” kijelentés az *e földi létben* is elérhető boldogságra mutat, a mondatok második fele azonban az örök életre utaló *ígéret*: „Mert övék a mennyek országa...; ... mert örökségül bírják a földet...”. Tökéletes boldogság tehát csak ott létezhet majd, ahol a rossznak írmagja sem lesz, ahol nem élnek milliók bűn alá rekesztve, ahol nem Sátán a világ fejedelme. Mégis, az Úr útmutatást ad nekünk, hogy jelenleg, itt a földön mi módon érhetjük el a legteljesebb boldogságot. Ján 10,10-ben a következőképpen határozta meg Jézus a maga küldetését: „... én azért jöttem, hogy életük legyen és bővülködjenek”. Isten eredeti teremtési rendje szerint az életnek boldognak kell lennie, a megváltási terv célja, hogy az ember ismét boldog lehessen.

Az első boldog mondás a lelki szegényeket nevezi boldognak: „**Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyeknek országa**” (Mát 5,3) De kik is a „lelki szegények”? Talán ez az egyik legtöbbet idézett kifejezés, s a leginkább félreértett is. Lelki szegény az érzelemsivár, vagy együgyű ember lenne? Boldog, mert nem is látja, ezért nem is érinthetik meg a hétköznapi bűnök, fájdalmak?

A megértést nagymértékben segíti, ha visszanyúlunk az eredeti görög szöveghez: Az eredeti szövegben „ptokhoi to pneumatí” kifejezés áll, „ptokhosz” a. m. koldusszegény, a „pneuma” kifejezés az ember belső világát, lelki beállítottságát jelöli, de utalhat a Szentlélek személyére, illetve befolyására is. „A legalapvetőbb vonás az Istenre való irányultság, az Istennek való engedelmesség és az Istenbe vetett bizalom. ... Ahhoz, hogy valaki a boldogmondás címzettjévé váljon, nem elegendő a szegény és nyomorúságos állapot, hanem megfelelő belső (lelki) beállítottság is szükséges.”³ Ezt a megfelelő lelki beállítottságot önmagunktól nem érhetjük el. Isten mindannyiunkat szólongat Szent Lelke által ígérete szerint. Már az ősevangéliumban (1Móz 3,15) biztosít arról, hogy Isten „ellenségeskedést” támaszt bennünk a rosszal szemben, a hívásra adott választ azonban mindannyiunknak egyénileg kell

³ Kocsis Imre: A hegyi beszéd; Jel Kiadó;h.n.; é. n; p 42.

megadnunk. Lelki szegénységünk, gyengeségünk, erőtelenségünk beismerése az első lépés a hozzá vezető úton. John Stott megjegyzi: „Csakis ilyen emberek számára készítette el Isten az Ő országát. Mert Isten üdvöt hozó kegyelmi ajándéka teljességgel ingyenes és meg nem szolgálható. A kisgyermek alázatával kell fogadnunk. Jézus már a Hegyi beszéd legelején ellentmondott minden emberi ítélkezésnek és minden, Isten országára vonatkozó nacionalista elképzelésnek.”⁴ A Biblia tanítása szerint minden ember szegény. Szegény, mert uralkodik rajtunk önző természetünk, büszkeségünk nem engedi meglátni elesettségünket, segítségre szoruló mivoltunkat. Gyengék vagyunk, ha már akarjuk is a jót cselekedni, nem tudjuk azt véghezvinni, valami rabul ad a bűn törvényének. Pál a Róm. levél 7. fejezetében megállapítja, hogy a bűn törvénye a tagjaikban van, az ösztönös természetet hordozó genetikai adottságokban. A genetikus örökség, a szokások hatalma, az értelmi, lelkiismereti vakság nem engedi cselekedni a jót.

A lelki szegénység önmagában nem boldogság, de annak forrásává válhat. A bűnös emberi természetét *felismerő*, afelett *őszintén* bánkódó, öngazolást nem kereső ember előtt kitarul az Isten országába vezető út. A reménység betölti, elúzi önző énje boldogtalanságát. A lelki szegénység beismerése nem más, mint „*értelmes alázatra*”⁵ jutás. Ez nem az egészséges emberi méltóságérzet elnyomása, csupán egy reálisabb kép kialakítása önmagunkról, Isten jellemének, gondoskodásának megbecsülése, elismerése. Amennyiben beismerjük lelki szegénységünket, ezzel „felhatalmazzuk” Istent, hogy cselekedjen érdekünkben.

A Bibliában találhatunk példákat arra is, hogy időnként szinte az egész élet rámegegy, mire valaki eljut erre a felismerésre: Jákób, illetve Manassé király élettörténete 1Móz 27-32-ben, illetve 2Krón. 33-ban. A lelki szegénységüket fel nem ismerőkre utal az a kijelentés Mária hálaénekében, miszerint az Úr „*Éhezőket töltött be javakkal, és gazdagokat küldött el üresen*” (Luk 1,53).

⁴ Stott, John : A hegyi beszéd, Harmat Kiadó, h.n.,1993. (The Message of the Sermon on the Mount, ford. dr. Orbán Krisztina) p. 33.

⁵ Vankó Zsuzsa: A boldogság törvénye, Bibliaiskolák Közössége, Budapest, 1994. p. 41.

A kevély nem érez hiányt, gazdagnak érzi magát, bezárja szívét az áldások előtt, akik viszont tudják, hogy nem menthetik meg magukat, érdekükben Isten mennyei erőket indít. Isten csak annak adhat, ki szegénységének tudatában őszinte szívvel kér Tőle.⁶ A lelki, illetve Lukács boldogmondásaiban szereplő anyagi szegénység között vonhatunk némi párhuzamot, hiszen mikor anyagi javakban bővülünk, könnyebben válunk minden tekintetben megelégedettek, „büszke szívüekké”. Isten segítségét kérve vigyáznunk kell, hogy ne legyen ránk igaz a laodiciai gyülekezet jellemzése: *„Mivel ezt mondod: gazdag vagyok, meggazdagodtam, és nincs szükségem semmire; de nem tudod, hogy te vagy a nyomorult, a szájalmas és a szegény, a vak és a mezítelen”* Jel 3,17. Pál írja a Filippi 4,12-13-ban: *„Tudok megaláztatni is, tudok bővülni is; mindenben és mindenekben ismerős vagyok a jóllakással is, az éhezéssel is, a bővüléssel is, a szűköléssel is. Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít”*.

Fontos megjegyezni, hogy „a zsidó teológiában Isten ítéletét látják mindenütt, ahol a szegénység, éhség és szenvedés jelentkezik. Ez mind ítélet és büntetés, mely Istentől jön. Ezek az emberek tehát kiteszítottak, levertek és elítéltek. ... Hatalmas üzenet csendül meg itt, hiszen akiknek ez a boldogság szól, azok a kor megítélése szerint Isten ellenségei, Isten büntetettjei.”⁷

A lelki szegénység beismerése után az őszinte megbánás és bűnbocsánatért könyörgés a következő lépcsőfok a boldogság útján: **„Boldogok akik sírnak: mert ők megvigasztaltatnak”**. (Mát 5,4) A bűn miatt való sírás többnyire hangtalan, belül a szívünkben, a lelkünkben hangzik, s csak Isten tud róla.

„Sokan félreértik a bűnbánat igazi természetét. Sokan vannak, akik fájlalják, hogy vétkeztek, sőt mintha meg is javulnának külsőleg, mert félnek attól, hogy rossz cselekedeteik miatt szenvedések hárulnak rájuk. De ez a megbánás nem azonos a bibliai értelemben vett bűnbánattal. Az ilyenek inkább a bűn következményeit fájlalják, semmint magát a bűnt.”⁸

⁶ Forrás: Reisinger János: Jézus „Boldog-mondásai”, Bibliaiskolák Közössége, Budapest, 1990., p. 11.

⁷ Dr Szathmáry Sándor: Bibliaismeret II.; Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya 1995.; p. 179

⁸ White, Ellen G: Krisztushoz vezető lépések; Bibliaiskolák Közössége, Budapest, 2000; fordította: Dr. Vankó Zsuzsa; p. 21.

Káin (1Móz. 4,13) is afelett kesereg, hogy „nagyobb a büntetése, semmint elhordozhatná”, a következményeket fájjalja, s nem bűnével fordul szembe, mint ahogy Ézsau sem, ki önsajnalatában elsőszülöttsége elvesztése felett bánkódott, szintén a következményektől rettent meg.

Sokan - mint a fáraó – csapásoktól szenvedve elismerik bűneiket, de mihelyt Isten felfüggeszti e csapásokat, újból elhajlanak Isten szándékától. Bálám félelemből elismerte vétkét, de szívében nem rettent vissza a gonosz cselekedettől.

Júdást is félelme készítette vallomásra „*Vétkeztem, hogy elárultam az ártatlan vért*” (Mát 27,4) Megkeményedett szívével képtelen volt az Úr elé járulni, csupán a várható ítélet rettenete mondatta vele e szavakat.

Dávid – engedve Isten Lelke befolyásának – rádöbbsent bűnére, majd szembefordult vele. Belátta, hogy nemcsak felebarátai ellen vétkezett, mikor Bethsabét „megismerte”, hanem bűne megrontotta Istennel való kapcsolatát is: „*Egyedül te ellened vétkeztem és cselekedtem azt, ami gonosz a te szemeid előtt...*” Zsolt 51,6. Az őszinte bűnbánó nem csupán bűne megbocsátását kéri, hanem erőtlenségére rádöbbenve Istenhez járul tiszta szívért: „*Tisztíts meg engem izsóppal, és tiszta leszek; moss meg engemet, és fehérebb leszek a hónál*” Zsolt 51,9. Igazán mély megbánásra saját erőnkől képtelenek vagyunk eljutni, csak Krisztus által nyerhetünk bűnbánatot.

„Ezen a ponton sokan tévedésbe esnek, s így elveszítik azt a segítséget, amiben Krisztus részesíteni szeretné őket. Azt gondolják ugyanis, hogy nem mehetnek Krisztushoz addig, amíg megbánásra nem jutnak, mivel a bűnbánat készít utat a bűnök megbocsátásához. ... Hiszen éppen a Krisztusból áradó erkölcsi hatalom és tisztaság az, ami valódi bűnbánathoz vezet. ... Éppúgy nem juthatunk bűnbánatra Krisztus Lelke nélkül – aki felébreszti a lelkiismeretet - , mint ahogy bűneink sem bocsáttathatnak meg Krisztus nélkül”⁹

⁹ White, Ellen G : Krisztushoz vezető lépések; Bibliaiskolák Közössége2000; fordította: Dr. Vankó Zsuzsa; pp. 23-24.

Önmagunkban tehetetlen, elveszett voltunkra csak alázatos szívvel döbbenhetünk rá. Ady Endre: A gyülekezet sátorában c. versének záró soraiban így fogalmaz: „S tüzes, ezer áldozatokkal/Nem vagyok mégis semmi, semmi.”¹⁰

„A zsidók azt tanították, hogy a bűnösnek először meg kell bánnia bűneit, mielőtt Isten szeretetével felé fordulna. Véleményük szerint bűnbánattal érdemeket lehet szerezni Istennél. Ebből kiindulva a farizeusok döbbenet és haraggal kiáltották: „Ez bűnösöket fogad magához!” Azt képzelték, hogy Jézus csak a bűnbánókat engedheti közel magához. Krisztus azonban azt tanítja az elveszett juhról szóló példázatban, hogy üdvösségünk nem azon múlik, hogy mi keressük Istent, hanem azon, hogy Ő keres minket. *„Nincs, aki megértse, nincs aki keresse az Istent. Mindnyájan elhajlottak”* (Róm. 3,11-12). Nem azért térünk meg, hogy Isten szeressen minket, hanem Isten kinyilatkoztatta irántunk való szeretetét azért, hogy megtérjünk”¹¹

„Boldogok a szelídek: mert ők örökségül bírják a földet” (Mát 5,5) A gondolkodásmód külsőleg is látható megváltozása a szelídség elnyerése. De hát mi is a szelídség? Zak 9,9-ben a Messiásra utaló jövendölésben az „igaz” és „alázatos” kifejezések egyaránt Krisztus jellemére utalnak.

„Az alázatosság sokszor az őszinte hívők között sem kellően becsült erény. És nehezen tudjuk egyesíteni a kettőt. Sokan az igazság javára igényelnek alázatosságot, vagy így is mondhatjuk: igazságot megtagadó alázatosságot követelnek keresztény erényként. Az igazságnak van azonban egy nemes tartása, határozottsága, ami nem az alázatosság megtagadása. Máskor viszont nem képviseljük valódi alázattal a színtiszta igazságot és jogosságot. Mennyit kell még tanulnunk Jézustól! Milyen tökéletesen egyesítette ő magában a teljes igazságot és a teljes alázatot, szelídséget!”¹²

Ha cselekedeteinket az indulat mozgatja, nemcsak hogy nem leszünk boldogok, de szinte biztos, hogy helytelenül cselekszünk, *„csak rosszra vinne”* (Zsolt 37,8). *„A szelíd szív a testnek élete”* (Péld. 14,30) Indulataink megkötöznek, ha

¹⁰ Ady Endre összes versei I.Szépirodalmi Könyvkiadó Budapest, é. n., p. 319.

¹¹ White, Ellen G.: Krisztus példázatai, Advent Kiadó, 1990.; h.n.; ford.:Bánfiné Roóz Magdolna; p.126.

¹² Dr. Vankó Zsuzsa: Zakariás próféta könyve, Bibliaiskolák közössége, Budapest, 1990, p. 63

cselekedeteinknek nem az értelem adja parancsait: értelmünk elhomályosul, a megismerésre-felismerésre képtelenné válunk. A Boldog-mondások felsorolása sem véletlenszerű, a fokozatokat nem lehet egymáson átugorva elérni. Csak az az ember képes az Isten szerinti szelídségre, ki fel- illetve beismeri lelki gyengeségét, őszintén szembefordul bűneivel és égő vágy él lelkében a megjobbulásra. A szelídség az első fokozat, amelyet a környezetünk is észrevehet rajtunk. Jellemünk változása felkeltheti ismerőseink érdeklődését Istenünk iránt, de míg a szelídségben „nem gyakoroljuk magunkat” környezetünk számára hiteltelenné válna bármi, mit hirdetnénk az evangéliumról. Tanuljuk meg Krisztustól, hogy ő „szelíd és alázatos szívű” volt (Mát 11,29), „szidalmaztatván, viszont nem szidalmazott, szenvedvén nem fenyegetőzött; hanem hagyta az igazságosan ítélőre” (1 Pét 2,23). *Azért, ha éhezik a te ellenséged, adj ennie; ha szomjúhozik, adj innia; mert ha ezt műveled, eleven szemet gyűjtesz az ő fejére.* (Róm 12,20) „...mert a szelídség nagy bűnöket lecsendesít” (Préd 10,1), de „Mint az elevenszénre a holtszén, és a fa a tűzre, olyan a háborúságszerző ember a patvarkodásnak felgyújtására” (Péld 26,21)

D. Martin Lloyd Jones így fogalmaz: „Az a fajta szelídség, amelynek a helyes önértékelés az alapja, mások iránt tanúsított alázatot és gyengéd magatartást jelent. ...viszonylag könnyű Isten előtt őszintének lennünk önmagunkhoz és elismernünk, hogy az Ő szemében bűnösök vagyunk. De mennyivel nehezebb másoktól elfogadnunk hibáinkat, előttük elsimernünk bűnösségünket! Ösztönösen is ágálunk ellene. Inkább mi magunk ítéljük el önmagunkat, minthogy elviseljük mások ítéletét.”¹³

Isten nélkül Istennek tetsző szelídséget lehetetlenség elérni. Újra és újra előtörni készül erőszakos énünk, mely éppúgy pusztítja környezetünket mint önmagunkat. Elrendezetlen vétkeink pedig tovább súlyosbítják utunk terheit.

¹³ Lloyd Jones, D. Martin: *Studies in the Sermon on the Mount*, IVP: I. kötet, 1959., p. 65., Idézi: Stott, John i. m. p. 36.

Kondor Béla:

Be vagyunk zárva még...¹⁴

Be vagyunk zárva még.

Kívül és belül erőszak.

Kitörni vár és összetörni.

Olyan kemény, mint a tárgyak,

de ridegebb és nem tud betelni.

Látni és élni;

gyorsan és kissé vígan.

Most bánat van és félek,

hogy megtudom, mi végből

s hogy a bánatnak szárnyaira

rácsavarodott már a hinár-

aggodalom is.

Ám van remény, mert mi embereknél lehetetlen, „*Istennel minden lehetséges*” (Mát 19,26). A jellembeli tökéletesbedésnek, a szelídség elnyerésének következménye a föld birtoklásának ígérete. Ma még Sátán a „*világ fejedelme*” (Ján 14,30), de a 37. zsoltár tanúsága szerint: „*Ne bosszankodjál az elvetemültekre, ne irigykedjék a gonosztevőkre. Mert hirtelen levágattatnak, mint a fű, s mint a gyöngye növény elfonnyadnak. ... Hagyjad az Úrra a te utadat, és bízzál benne, majd ő teljesíti. ... az elvetemültek kivágattatnak; de akik az Urat várják, öröklik a földet. Egy kevés idő még és nincs gonosz; nézed a helyét és nincsen ott. A szelídek pedig öröklik a földet, és gyönyörködnek nagy békességben.*” (Zsolt 37,1-2. 5. 9-11)

„Boldogok, akik éheznek és szomjúhozák az igaz életet: mert ők megelégtettek.”

(Mát 5,6). „Az igaz életet kifejezés helyén az „igazságot” szó található a Károlyi fordítású Bibliában. Az eredeti görög „dikaiosüné” szó azonban egyértelműen a

¹⁴ Kondor Béla: Jelet hagyni; Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1974; Szerkesztette: Győri János; p 29

gyakorlati igazságot, valakinek az igaz voltát, igaz életét jelöli, ezért helyesebb így fordítani ezt a boldog-mondást.”¹⁵

Többről van itt szó, mint az igazság elvi kereséséről, ismeretek felhalmozásáról. Aki megreked a tudás szintjén, nem vágyakozik a tanultakat szokássá váltani, annak Isten beszéde csak „szerelmeskedő énekként” (Ezék 33,31) fog hangzani. Ha hagyjuk Isten Lelkét munkálkodni szívünkben, ha Istennel együtt munkálkodva vágyakozunk az iránt, hogy teremtő hatalmánál fogva „új szívet és új lelket” (Ezék 36,26) adjon a régi helyett, megtapasztalhatjuk, hogy Isten megmentő, kegyelmes szeretetének igazsága mint válik igazsággá a mi életünkben is. Ez csak akkor valósulhat meg, ha igényt tartunk Isten Lelkének folyamatos szívünkben lakozására, ha szüntelenül keressük Isten közelségét. „Mint a szarvas kívánczik a folyóvizekre, úgy kívánczik az én lelkem hozzád, oh Isten! Szomjúhozik lelkem Istenhez, az élő Istenhez; mikor mehetek el és jelenhetek meg Isten előtt?” (Zsolt 42,2-3) Ha „Isten országát és az ő igazságát” (Mát 6,33) keressük mindenek előtt, ha vágyakozunk Isten országának megszületéséért és tartós jelenléteért szívünkben. (Mát 6,10/a; Luk 17,21/b). Rossz szokásaink makacsul megtapadnak, jellemünk torzulásaitól nehezen szabadulunk, de éppúgy, ahogy egy rossz gyakorlat szokássá vált, úgy alakíthatunk ki újakat. A mértéket mindig tarsuk szem előtt, az igazság forrása soha nem lehet az, mi emberi. A mi igazságunk megcsontosodott önigazulási vágy, az Istené szabadságot adó, meglevenítő hatalom. A megtérés által, Krisztus áldozatát elfogadva Isten nekünk tulajdonítja igazságát, az Őáltala mutatott úton járva pedig részesít benne. „Mivelhogy az ő isteni ereje mindennel megajándékozott minket, ami az életre és kegyességre való, annak megismerése által, aki minket a saját dicsőségével és hatalmával elhívott; amelyek által igen nagy és becses ígéretekkel ajándékozott meg bennünket; hogy azok által isteni természet részeseivé legyetek, kikerülvén a romlottságot, amely a kívánságban van e világon.” (2Pét 1,3-4)

„Az éhezők megelégtetnek, azaz Isten ünnepi lakomájában helyük van. Isten úgy elégít meg, hogy asztalához ültet, és jóltart szellemi világának a javaiban. Az embernek hiányzik a szeretet és a jóság és ennél az asztalnál éppen ebből tálnak fel a legtöbbet. Isten érthetetlen jósága adja az embernek ezeket a javakat, melynek

¹⁵

Dr. Vankó Zsuzsa: A boldogság törvénye, Bibliaiskolák Közössége, Budapest, 1994. p. 62.

nyomán az ember igazságra, jogra, emberségre, szeretetre szomjas élete teljesen betelik. Már többre nincs is vágya ezután.”¹⁶

„Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek” (Mát 5,7)

Az irgalmasság cselekvő szeretet. Míg a szelíd ember nem vág vissza az őt ért sérelmekért, az irgalmas kész kezdeményezni az őt bántó érdekében is. Tudja, látja, hogy a másikat megköti érzései, indulatai, ám irgalmassága, nagylelkű viselkedése építőleg hathat a vétkezőre. Csak az az ember képes az irgalmasságra, ki maga is teljes szívből el tudta fogadni Isten kegyelmét. Nem akarja, - hiszen tudja, hogy képtelenség – ledolgozni bűnadósságát. Isten irgalmas szeretete iránt érzett hála készteti arra, hogy maga is irgalmas legyen. Mikor teret adunk lelkünkben engesztelhetetlenségnek, Sátán munkatársaivá válunk. A nagy hitető is azt szeretné elérni, hogy az embert kilátástalanságba sodorja, ne találjon reményt a bűn csapdájából való kijutásra, ne higgye, hogy képes a változásra. Ne gondoljuk, hogy ránk nem hat vissza ha Sátánnal parolázunk és kárhoztató ítéletet mondunk embertársunk felett. Egy idő után magunkról sem fogjuk feltételezni, hogy megszabadulhatunk a bűn ragályától. Annak képmására változunk el, akit szemlélünk, akinek helyet adunk szívünkben. Ha szívünkben a gyűlölet, a kirekesztés rak fészket magunkat szorítjuk ki Isten országából.

Elevenen őrkdjünk Isten országának határain a szívünkben, kérjünk a Mindenhatótól tiszta szívet, irgalmas lelkületet. Jézus azt várja tanítványaitól, hogy tökéletesek legyenek, miként az Atya tökéletes (Mát 5,48). Isten tökéletessége irgalmasságában rejlik (Luk 6,36). Az irgalmasság nem nélkülözi a szeretetet, de nem jelent elvtelen megalkuvást sem. *„Irgalmasság és hűség összetalálkoznak, igazság és békeesség csókolgatják egymást”* (Zsolt 85,11). *„Aki követi az igazságot és irgalmasságot, nyer életet, igazságot és tisztességet”* (Péld 21,21)

„Boldogok, akiknek a szívük tiszta, mert ők az Istent meglátják” (Mát. 5,8)

Az előbbi – ötödik – boldog mondás után már nincs több fokozat, a következő három már inkább csak az előzőekből következő törvényszerűség. Magyarázó jellegűek, elének tárják, mit jelent a tökéletesség az ember vonatkozásában. Az ember természete az öröklött genetikai adottságok miatt is romlott, de a Biblia elsősorban a

¹⁶ Dr. Szathmáry Sándor i.m.; p 181.

személyes döntéseink, cselekedeteink miatt nevez bennünket tisztátalanoknak. Megfertőződött belső emberünk, a gondolat és akaratvilágunk, döntéseinkkel alakítottuk tisztátalanná szívünket. Isten mindannyiunkat magához kíván emelni, de mivel bűnnel együtt nem lakhatik a mi akaratlagos együttműködésünkkel meg kell tisztítania. Öröködnünk kell az eddigi fokozatok megtartásán, mert ezek alakítják ki Istennek tetsző belső világunkat. Vitathatatlan, hogy vannak öröklött hajlamaink, neveltetésünk, környezetünk hat belső világunkra, de kérésünkre Isten segít leküzdeni a számunkra megmászhatalannak tűnő ormokat, törvényeit szívünkbe és elménkbe írja. (Zsid 10,16).

Korunkban szokássá vált saját felelősségünket elnyomni és a nehéz gyermekkorral, rossz szülői háttérrel, iskolákkal „takarózni”. Isten nem személyválogató, mindannyiunknak nyújtja jobbát szeretettel, jókedvűből. Jellemünkért igenis felelősek vagyunk, mi magunk alakítjuk ki szívünk döntéseivel. A mi Urunk kegyelmes Úr, ha tévedésünk után nem rejtőzünk el, ha bűnbánattal a kegyelem trónja elé járulunk nem vet ki szájából, mindig kész a megbocsátásra. *„Ha elesik, nem terül el, mert az Úr támogatja kezével.”* (Zsolt 37,24). Ha igényeljük a közösséget vele, ha igényeljük a tiszta szívet elkísér bennünket az általa rendelt tisztító próbákba, hogy megtisztuljon belső emberünk, hogy a megtisztult gondolat és akaratvilágunk diadalmaskodjon természetünk felett. Ez egy élethosszig tartó küzdelem, *„nemes harc”* (2Tim 4,7), melyben töretlen lehet a fejlődésünk ha Krisztusban maradunk.

Isten eredeti terve is az volt, hogy hosszú jellembeli fejlődés, küzdelem útján váljunk hozzá hasonlatossá, csak a gonosz megtapasztalása nélkül. Mindezekből is kitetszik, hogy a Boldog-mondásokban felsorolt fokozatok átugorhatatlanok, de vigyázzunk, hogy szívünk ne fuvalkodjék fel: *„Azért aki azt hiszi, hogy áll, meglássa, hogy el ne essék.”* (1Kor 10,12). Mikeás próféta szavaival: *„De én az Úrra nézek, várom az én szabadításom Istenét; meghallgat engem az én Istenem! Ne örülj, én ellenségem! Elestem ugyan, de felkelek, mert ha még a setéségekben ülnék is, az Úr az én világosságom! Az Úr haragját hordozom, mert vétkeztem ellene; mindaddig, a míg leperli peremet és meghozza ítéletemet. Kivisz engem a világosságra, meglátom az ő igazságát.”* (Mik 7,7-9)

„Boldogok a békesség-szerzők¹⁷: mert ők Isten fiainak mondatnak” (Mát. 5,9).

„A hetedik boldogmondás címzettjei nem egyszerűen a „békességesek”, vagyis a türelmes és békés lelkületű személyek. Rájuk inkább a harmadik boldogság vonatkozik. A hetedik boldogmondásban azokról van szó, akik a békéért tevékenykednek is. A „békét szerezni”, illetve „békeszerző” kifejezések ritkán fordulnak elő az Ószövetségben, igen gyakoriak viszont a rabbinikus irodalomban... Azokra vonatkoznak, akik a haragosok kibékítésével és a megromlott embertársi kapcsolatok helyreállításával a békességet és a kiengesztelődést törekszenek előmozdítani. Az evangéliumi boldogmondásban is hasonló a „békességszerzők” kifejezés értelme. A „béke” (héberül: salóm, görögül: eiréné) szó, amelynek eredeti jelentése: egészség, jólét, a fogság utáni ószövetségi könyvekben és az Újszövetségben az üdvösség javainak teljességét, lényegében az üdvösséget jelenti. A békességszerzők ennél fogva nemcsak egyszerű jócselekedetet tesznek, hanem az üdvösség munkálásában vesznek részt.”¹⁸

Isten mindenekelőtt önmagával kívánja megbékíteni az embert. Akiknek füle hideg az Ige hallására szívüket is képtelenek megnyitni az igazságnak. Jézus itt azokat nevezi békességszerzőknek, kik személyes példaadásukkal, az evangélium igaz hirdetésével járulnak hozzá az ellenségeskedés megszüntetéséhez Isten iránt. Ilyen hatalommal önmagától az ember képtelen szólni, erre csakis Isten készítheti fel az embert. Ő ad képességeket, hogy a boldogmondásokban az előbbieken felsorolt jellemtulajdonságokkal már bíró ember úgy tudjon szólni, mintha Isten kérne általuk. *„Krisztusért járván tehát követségben, mintha Isten kérne miáltalunk: Krisztusért kérünk, béküljete meg az Istennel”* (2 Kor 5,20). A világ világosságává (Mát 5,14) csak az az ember válhat, ki megtermi a Lélek gyümölcseit (Gal 5,22), ki nem önmagára akarja irányítani a reflektorfényt, kia mennytől kapott világosságot visszatükrözve nem akar önmagának visszatartani semmit abból a dicsőségből, mely érdem szerint Istené.

„A béketeremtésre jó példa az egyházak kiengesztelődésre való törekvése és az evangelizálás. Az első a felekezetek közötti megbékélésen munkálkodik, a második a bűnösöket akarja megbékéltetni Istennel, Krisztushoz vezetve őket. Ugyanakkor

¹⁷ Károly-fordításban „békességre igyekezők” szerepel, pontosított fordítás szerint: békesség-szerzők a helyes. Karner Károly i. m. p. 26.; Kocsis Imre i. m. p. 52.; Reisinger János i.m. p. 30.

¹⁸ Kocsis Imre i.m. p. 52.

mindkét törekvés olcsó békeességbe torkollhat. Az egyház egységén való munkálkodás igen tiszteletreméltó keresztyén törekvés, de csak akkor, ha nem válik a tanítás kárára. Jézus imádkozott népe egységéért, és azért is, hogy megmaradjanak az igazságban, és Isten őrizze meg őket a gonosztól. Nincs azonban felhatalmazásunk Krisztustól arra, hogy elvtelen egységre törekedjünk a tiszta tanítás és az ékes rend feladásával. Ez ugyanis nem lenne más, mint olcsó kiegyezés, mint ahogy az evangélium hirdetése sem több olcsó evangélizációnál a »tanítványság árának kifizetése« nélkül, vagyis akkor, ha a hitvallást nem követi bűnbánat. Ezek könnyű, éppen ezért nem megengedett utak. Csalóvá változtatják az evangélium követét. Lesüllyeszti az örömmüzenet értékét és ártanak Krisztus ügyének.”¹⁹

„Boldogok, akik háborúságot szenvednek az igazságért, mert övék a mennyeknek országa. Boldogok vagytok, ha szidalmaznak és háborgatnak titeket és minden gonosz hazugságot mondanak ellenetek én érettem. Örüljétek és örvendeztetek, mert a ti jutalmatok bőséges a mennyekben, mert így háborgatták a prófétákat is, akik előttetek voltak” (Mát. 5,10-12)

E földön törvényszerű, hogy akiknek szívében a megjobbulás vágya él, akik Krisztusra vetik tekintetüket a világ kincsei helyett azokat kiveti a világ. (2 Tim 3,12; Ján 15,18-20) Ám Isten fiai nem a világnak akarnak tetszeni, „*A ti szemeitek pedig boldogok, hogy látnak; és a ti füleitek, hogy hallanak.*” (Mát 13,16), a megvetés, üldöztetés ellenére sem törnek meg, belső öröm és béke részesei a Krisztusban. Olyan örökség várományosai, melyet semmilyen hatalom el nem vehet tőlük. „*Ti az Istentől vagytok fiacskáim, és legyőztétek azokat; mert nagyobb az, aki bennetek van, mint az, aki e világban van.*” (1Ján 4,4) Evangéliumi példákat is láthatunk a megtörhetetlen boldogságra: Pál és Silás énekelt, mikor a filippi börtönbe zárták őket. (Ap. csel. 16,25). A földrengés ellenére nem hagyták el celláikat, a börtönőrre és a börtön minden egyes foglyára mennyei befolyás áradt az apostolok bizonyágtevése által. Filippiben végzett munkájuk eredményeként a börtönőr és házanépe megkeresztelkedett és egy – az üldöztetések ellenére is – hitben állhatatos gyülekezet alakult Fil 1,3-5 tanúsága szerint. István is a mennyre függesztette tekintetét halála óráján, boldogan, az új élet bizonyosságával halt meg (Ap. csel. 7,55-60), s nem szűnt meg a másokért végzett közbenjárástól sem. „*Boldog nép az,*

¹⁹ Stott, John i.m. p. 45.

amelynek Istene az Úr, az a nép, amelyet örökségül választott magának.” (Zsolt 33,12) A Krisztus nyújtotta boldogságnak nem függvénye semmi földi javadalom, kik az Ő útját járják jellemük megszilárdul, nem kezdheti ki semmilyen hatalom, s az ígéret szerint: „...Boldogok a halottak, akik az Úrban halnak meg... az ő cselekedeteik követik őket” (Jel 14,13) és „Boldog és szent, akinek része van az első feltámadásban: ezeken nincs hatalma a második halálnak” (Jel 20,6/a)

Isten az embert boldogságra teremtette, hiszen „... látá Isten, hogy minden amit teremtett vala, ímé igen jó...” (1Móz 1,31), béke és harmónia uralkodott a földön. A bűn megjelenése – Isten parancsolatának áthágása - következtében megjelent negatív érzelem – a félelem – száználmas emberi „megoldások” sorát eredményezte, melyeknek betetőzése az Istennel való szembefordulás, a Teremtő vádolása volt. A szeretet kihűlni látszott, és így az igazságérzet is megfogyatkozott. Az ember nem akarta felemelni szívét az Atyához, a Teremtőt próbálta lehúzni saját eltorzult világába. Döbbenetes belegondolni, hogy ez az egyetlen szembeszegülés micsoda láncreakciót indított el már az első emberpár lelkében is, s abba, hogy egy ember bűnbeesése által valamiképpen minden ember megfertőződött a bűnnel (Rm 5,12). Ebben a bűnnel teli világban, évezredek szennyét hordozva kellene megtalálni a boldogságot? Hogyan? Keskeny ösvényt vágva érzelmeink, felmagasztalt énünk dzsungelében? Bizony, a dzsungel fái továbbra is rávetnék árnyékukat az útra. Mit kell hát *nekünk* tennünk? Mindenekelőtt megállnunk, cseppnyi időt és lehetőséget adva magunknak, hogy meglássuk még így „lepusztult” állapotában is lenyűgöző bolygónk apró csodáit. Valóban véletlen események milliányi sokasága rejtőzik az eredmény mögött? Józan becsületességgel mérlegelve arra a megállapításra kell jutnunk, hogy nem lehet mindez a véletlen „műve”, s ha már idáig eljutottunk, akkor egyre erősebb késztetést érzünk, hogy minél többet tudjunk meg arról, kinek mindez köszönhető, aki ugyan „rejtőzködő”, de szavai által megismerhető. Isten szavában, a Bibliában megtalálható a boldogság „receptje”, ami nem más mint az erkölcsi törvény betartása, amit nem önerőből, hanem az isteni megváltás hatalmával érhetünk el.

Az igazi boldogság tehát a bűntől való belső megtisztulás, a szeretetben való fejlődés útja. „Az az élet boldog, mely ezt teszi meg céljának és követi a hozzá vezető utat

állhatatossággal”²⁰, Isten ígéreteiben bízva, kezét csüggedéseinek idején sem elengedve: „*Mivel én vagyok Urad, Istened, aki jobbkezedet fogom, és aki ezt mondom néked: Ne félj, én megsegítelek!*” (Ésa 41,13)

Talán mindannyiunk lába inog olykor, botorkálunk és tétovázunk. Ezt a gondolatsort lezárandó álljanak itt Augustinus csüggedéséről, kereséséről írott sorai :

„Sőt belőlem is kiszakad a kérdés: hol van az én Istenem? Pedig tudom, hol vagy. Meg is pihenek benned egy-egy keveset olyankor, mikor »kitárom lelkemet magam fölé az öröm és hála szavával« (Zsolt 41,5), ünnepi vigadozó hanggal. Most még szomorúság a lelkem bére, mert el-elhanyaglik, örvénnyé válik, vagy inkább érzi, hogy még mindig örvény. Hitem pedig, amelyet kigyújtottál lépéseim elé az élet éjszakájában, azt mondogatja, »miért vagy szomorú, én lelkem, miért háborgatsz engem?« Bízzál az Úrban, íme, hisz az ő igéje a te utad megvilágosítója. Bízzál, ne csüggedj! Majd csak elmúlik az éj, a gonoszság szülőanyja; majd csak elfordul az Úr haragja, amelynek mi is magzatjai voltunk sötétség-korunkban. A sötétség maradványait hurcoljuk a bűn miatt halálraszánt testben, de majd csak fölragyog a mi napunk is, és eloszlik a sötétség. Bízzál az Úrban!”²¹

²⁰ Reisinger János i. m. p. 28

²¹ Szent Ágoston vallomásai; Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója; Budapest 2002; ford.: Dr. Vass József; p. 393.

A törvény örök (Mát 5,17-48)

„Bízzál az Úrban!”, így hangzottak Augustinus záró sorai. Bízzál az Úrban, akinél *„nincs változás, vagy változásnak árnyéka”* (Jak. 1,17). Maga a Teremtő jelenti ki Mát 5,17-ben, hogy nincs szándékában eltörölni a törvény utasításait, mégis azt mondhatjuk, hogy évszázados hagyománya van annak a nézetnek, amely az hirdeti, hogy Krisztus eljövételével a törvény értelmét veszítette. Már a második századtól különböző tévtanítások ütötték fel a fejüket, például Markion és követői a markioniták oly módon akarták megreformálni az egyházat, hogy azt „mindennemű zsidó befolyástól” meg kívánták tisztítani, az Újszövetséget egyszerűen átírták, minden Ószövetségre utaló szövegrészt kihagyva. Néhány követője odáig merészkedett, hogy a szavak felcserélésével egészen új értelmet adott bizonyos igeszakaszoknak, például a fent idézett Mát 5,17-nek is, mely az ő olvasatukban a következőképpen hangzik: „Nem azért jöttem, hogy betöltssem a törvényt vagy a próféták tanítását, hanem hogy érvénytelenné tegyem azokat”.

Azt bátran kimondhatjuk, hogy Krisztus halálával a rá mutató ószövetségi jelképrendszer hatályát veszítette, de a Tízparancsolat egyetlen pontját sem törölte el az Ige testtétele, sőt Jézus az isteni rendelkezések iránti engedelmisséggel tett tanúbizonyságot azok változhatatlanságáról, az írott Ige iránti alázatos hozzáállása jellemezte földi élete során. Az ördögtől való megkísértésekor is az Igére hivatkozik: „Meg van írva” (Mát 4,3.7.10).

Mát. 5,17-ben (*„Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy a törvényt vagy a prófétákat hatályon kívül helyezzen. Nem jöttem, hogy hatályon kívül helyezzem, hanem inkább, hogy érvényt szerezzek nekik.”*²²) Krisztus a saját szerepéről szól a törvény betöltésében, a vers szövegkörnyezetében pedig a törvény változtathatatlan voltáról, a tanítványok felé támasztott kíváncsól, a törvénynek való engedelmisségről.

„Mert bizony mondom néktek, míg az ég és a föld elmúlik, a törvényből egy jóta vagy egyetlen pontocská el nem múlik, amíg minden be nem teljesedik.

²² Pontosított fordítás szerint.

Valaki azért csak egyet is megront e legkisebb parancsolatok közül és úgy tanítja az embereket, a mennyeknek országában a legkisebbnek tekintik, valaki pedig cselekszi és úgy tanít, azt a mennyeknek országában nagynak tekintik.²³ Mert mondom néktek, hogyha a ti igazságotok nem több az írástudók és farizeusok igazságánál, semmiképpen sem mehettek be a mennyeknek országába.” (Mát 5,18-20)

A fenténél súlyosabb hasonlatot Krisztus nem is hozhatott volna fel a törvény változhatatlan voltára: az ég és a föld erősségei megrendülhetnek, sőt el is múlnak, de a törvény, az élet zsinórmértéke örök. Isten más teremtményei, az el nem bukott világok lényei, az egész világegyetem ezek szerint a törvények szerint működnek, csupán Sátán és angyalai és mi emberek vettük magunknak a bátorságot, hogy fölébe hágjunk a törvénynek, hogy szóba álljunk kétségeinkkel Isten igazságosságát illetően. Jézus kiemeli, hogy a törvényből egyetlen jóta vagy pontocska, azaz a görög illetve a héber ábécé legkisebb betűi sem változtathatók meg, s hiába minden emberi elgondolás, minden be fog teljesedni, mit Isten kinyilatkoztatott. Istennek kész terve van, sőt ez a terv már készen volt a föld teremtése előtt az ember megmentésére, (*...hogy miképpen rendelkezett Isten ama titok felől, amely elrejtett vala örök időktől fogva az Istenben... Ef 3,9*) előre ismeri gondolatainkat (“*...mert tudom az ő gondolatát, mely szerint cselekszik...*” 5Móz 31,21; „*Mielőtt az anyaméhben megalkottalak, már ismertelek...*” Jer 1,5), előre ismeri, de nem eleve elrendeli az Őt szeretőket illetve az Ő igazságának elvetőit.

Azt, hogy Isten miként ismeri előre az ember gondolatait, nem tudhatjuk, ez az Ő titka marad, de azt tudhatjuk a Szentírásból, hogy azoknak, akiről előre tudja, hogy Őt szeretni fogják, szabad választásuk alapján Isten követése mellett döntenek „*minden együttműködik a jóra*” (Róm 8,28), azaz gondviselése útján minden megkapnak ahhoz, hogy eljussanak a Krisztus képére való hasonlatosságra. Milyen vigasztaló, hogy ez a „minden” magában foglalja Sátán ellenünk irányuló támadásait is, olyan értelemben, hogy Isten kíséri végig utunkat, Ő fogja kezünket a próbák nehéz útjain: „*Mivel én vagyok Urad, Istened, a ki jobbkezedet fogom, és a ki ezt mondom néked: Ne félj, én megsegítelek!*” (Ésa 41,13).

²³

Pontosított fordítás szerint

Mát 5,19 pontosított fordítása összhangba hozza a vers értelmét a Szentírással, hiszen pl. Jakab apostol azt írja, hogy „*Mert ha valaki az egész törvényt megtartja is, de vét egy ellen, az egésznek megrontásában bűnös*” (Jak 2,10). Bűnös ember pedig bemehet a mennyeknek országába? Hiszen isten azt ígérte sem fájdalom, sem semmi elátkozott nem lesz többé (Jel 21,4; 22,3) és nem lesz kétszer veszedelem (Náh 1,9). A világ fejedelme az, aki elhiteti az emberekkel, hogy új szív nélkül is bemehetnek az új földre, ahogy elhitette az első emberpárt is, biztatva őket, hogy ne fegyelmezzék gondolataikat, engedjenek kívánságaiknak. „Az Isten törvénye iránti engedelmesség által az embert mintegy várfal, kőfal veszi körül, mely visszatartja őt a gonoszkodástól. Ha valaki egyetlen ponton is ledönti ezt az Isten által állított korlátot, az a kőfalnak azt a képességét pusztítja el, hogy megvédje őt. Hiszen így utat nyitott, melyen az ellenség be tud hatolni, hogy pusztítson, tönkretegyen.”²⁴

A 20. vers óvja az Istent szeretőket a külső vallásos cselekedetekben való meglegedéstől, az önfelmagasztalás bűnétől. Luk 18,10-14 példázatában a farizeus és a vámszedő imáját mondja el Jézus. A farizeus igazsága annyiban állt, hogy meglegedett önmagával, gazdagnak tartotta magát, mert úgy érezte, nem lop, nem esküszik hamisan, nem követ el házasságtörést, fizeti a tizedet, minden külső vallásos cselekedetnek eleget tesz, tehát minden tekintetben igaznak tartotta magát. A vámszedő pedig őszinte alázatra jutott, magát fel nem magasztalta, szegénynek, bűnösnek érezte magát. Isten csak a magát megüresítőnek tud adni, s annak adja is a saját romolhatatlan kincseit. Aki pedig nem kér, aki úgy érzi, gazdagságához már az Örökkévaló sem adhat semmit, vagy akit meglegítenek a világ kincsei, az valóban nem kap, mert a szabad akarat tiszteletben tartása végett nem is kaphat újakat.

Vizsgáljuk meg, korunkban nem áll-e fenn a veszélye annak, hogy meglegészünk a „farizeusok és írástudók igazságával”, és még csak nem is keressük az Istenét? János a Jelenések könyvében a laodiceai gyülekezethez írott levélben ír a végidő egyházáról, mely éppen ilyen meglegedett és nem veszi észre, hogy „*szánandó, beteg, szegény, vak és meztelen*”²⁵ (Jel 3,17) Isten szeretettel kérleli a maradékot, hogy kenje be szemgyógyító írral szemét, vegye észre elveszett állapotát, akarjon

²⁴ White, Ellen G: Gondolatok a Hegyi beszédről i. m. pp 58-59
²⁵ Pontosított fordítás szerint

megtisztulni, vegye el Isten kezéből a fenyítéket. Aki megnyitja az ajtót, azzal együtt vacsorázik, ugyanakkor felhívja a figyelmet, hogy az ember akaratlagos együttműködésére mindvégig igényt tart, hiszen az idézett igeszakasz így fejeződik be: „... és ő énvelem” (Jel. 3,20).

Egyes kommentátorírók (pl.: W. C. Allan) feltételezik, hogy a 18. és 19. vers „nem tartozott eredetileg a Beszédhez, csak a szerkesztői munka során került oda.”²⁶, ezzel is alátámasztandó, hogy az Újszövetségben „csupán” a szeretet törvénye érvényes, s erre további érvként a Mát. 5,21-48-ban a mózesi törvényekkel való látszólagos ellentétet hozzák példaként. Valójában Krisztus ugyanazokat az igazságokat fejtette ki, amelyeket a próféták is hirdettek, de a szív keménysége elhomályosított. A zsidók számára pedig azért is tűnt egészen újszerűnek, mert a hagyományaikból származó emberi rendelkezések által megváltoztatták a törvény arculatát. Máté 22. fejezetében került megörökítésre, hogy a farizeusok megkörnyékezték Jézust, mondja meg melyik a nagy parancsolat, remélvén, hogy törbe csalják, mert káromolva esetleg szól valamelyik ellen. Jézus válasza Mát 22,37-40 szerint: *„Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szivedől, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és nagy parancsolat. A második pedig hasonlatos ehhez: Szeresd felebarátodat, mint magadat. E két parancsolattól függ az egész törvény és a próféták.”* S valóban, ha e kettőt megtartjuk, törvényszerűen nem vétünk a többi ellen sem, hiszen a szeretet megtartásukra kötelez.

Ján. 13,34 „*új parancsolat*”-ként említi a szeretetét, de nem szól a régiek eltörléséről. Újként is csak a mi elhomályosult látásunk miatt volt szükséges jelölni, hiszen 3Móz 19,18 is kimondja „... *szeresd felebarátodat, mint magadat*”. Krisztusnak rá kellett mutatni a törvény lelki jellegére, „az ő küldetése, hogy az isteni természet részeseivé téve összehangoljon bennünket a mennyi törvényeinek elveivel”²⁷, s ez az összhang csak akkor jöhet létre, ha a szeretet által munkálkodó tiszta hit uralja lelkünket. Pusztán a törvény rendelkezéseinek gépies gyakorlásától nem várhatunk üdvösséget, de a gépiesség nem is munkál ki bennünk egyfajta másképp gondolkodást. Megrekedünk a cselekvés szintjén, s meg is elégedünk a külsőségekkel. Ha a szeretet

²⁶ Idézi: Stott, John i. m. p. 73.

²⁷ White, Ellen G: Gondolatok a Hegyi beszédről i. m. p. 57

„működteti bennünk a dolgokat”, mindent a szeretett lény kedvére kívánunk tenni, s még az is fáj, ha gondolatban megbántjuk őt.

A farizeusok és írástudók a gyilkosságra és paráznaságra vonatkozó törvényeket leszűkítették a cselekedetekre, Jézus pedig kiterjesztette a haragos vagy parázna gondolatokra is. (Mát 5,21-30) Megjegyzendő, hogy Mát 5,22-ben a legrégebb kéziratokban nem szerepel az „ok nélkül” kifejezés, tehát így hangzik eredetileg: „... mindaz, aki haragszik az ő atyjafiára, méltó az ítéletre...” Az ugyanebben a versben szereplő „ráka” egy csúnya szitokszó.

Jézus a házassági elválásról sem szólt megengedően, (Mát 5,32) visszaállítva ezzel Isten eredeti szándékát: 1Móz 2,24 *„Annakokáért elhagyja a férfiú az ő atyját és az ő anyját, és ragaszkodik feleségéhez: és lesznek egy testté”*

Az esküvel kapcsolatos parancsolatot pusztán az Isten nevét is említő formára korlátozták (olyannyira, hogy Jahve nevét is mással helyettesítették, leggyakrabban az Adonáj megszólítással. Azt tartották, hogy ezzel elkerülik a 3. parancsolat – 2Móz.20,7 - megsértését is, pedig az csak Isten nevének hiábavaló említését tiltja). Jézus egyértelművé tette, hogy semmiféle esküvéssel ne éljünk, (Mát 5,33-36) a beszédünk legyen egyenes: Mát 5,37 *„Úgy úgy, nem nem; ami pedig ezeken felül vagyon, a gonosztól vagyon.”* Pál apostol a következőket írja az Efézusbeliekhez írott leve 4,29-ben: *„Semmi rothadt beszéd a ti szátokból ki ne származzék, hanem csak amely hasznos a szükséges építésre, hogy áldásos legyen a hallgatónak.”* Azonban a törvény által kívánt eskütételt nem tagadta meg, a főtanács előtti kihallgatásán a főpapot nem róttá meg, mikor az az élő Istenre kívánta megesketni. (Mát. 26,63-64)

Mát 5,39 verse (*„Én pedig azt mondom néktek: Ne álljatok ellene a gonosznak, hanem aki arcul üt téged jobb felől, fordítsd felé a másik orcádat is”*) legalább olyannyira félreértett, mint a már tárgyalt Mát 5,3. Egész ideológiák épültek e szakasz félreértésére, jó példa rá Lev Tolsztoj XIX. századi regényíró eszmerendszere. Az idézett szakaszt szó szerint értelmezte, szerinte Jézus megtilt mindenféle erőszakot, függetlenül attól, hogy egyének vagy intézmények ellen irányul, ebből következően az ő olvasatában tilos mindennemű törvényszéki létesítmény létrehozása is, hiszen ott a gonoszt gonosszal viszonzják. Amennyiben

ez lenne a helyes értelmezés, a Biblia ellentmondana önmagának, hiszen Pál apostol Róm 13,1-ben ezt mondja: *„Minden lélek engedelmeskedjék a felső hatalmasságoknak; mert nincsen hatalmasság, hanem csak Istentől: és amely hatalmasságok vannak, az Istentől rendeltettek.”*

Beláthatjuk, hogy ez az értelmezés téves, ám egy újabb kérdés merül fel, mivel a Bibliában több helyen is szerepel, hogy álljunk ellene az ördögnek: *„Engedelmeskedjete azért az Istennek, álljatok ellene az ördögnek, és elfut tőletek.”* (Jak 4,7) *„Józanok legyetek, vigyázzatok; mert a ti ellenségeitek, az ördög, mint ordító oroszlán szerte jár, keresvén, kit elnyeljen: Akinek álljatok ellen, erősek lévén a hitben, tudva, hogy a világban lévő atyafiságokban ugyanazok a szenvedések telnek be.”* (1Pét 5,8-9) Az Írásokban antagonisztikus ellentétek feszülnének?

Palesztina Jézus korában római fennhatóság alatt állt. Galilea és Júdea több pontján helyőrségek állomásoztak. Gyakori jelenség volt, hogy amikor a római tisztségviselők katonai kísérettel helységről helysére jártak, kényszerítették a mezőn dolgozó zsidókat, hogy terheket cipeljenek fel a domboldalra vagy egyéb szolgálatot teljesítsenek. Jó példa erre cirenei Simon esete, akit a Jézus kivégzését végrehajtó római katonák a kereszt vitelére kényszerítették. (Mát 27,32) A római törvénykezéssel egyező kíváncsi volt, az ellenszegülés pedig kegyetlen megtorlást eredményezett. A lázadás szelleme különösen a galileaiak között harapódzott el. Jézus természetesen tudta ezt, ezért nyomatékosan intette őket: *„Ne álljatok ellene a gonosznak...”*. Ebben sem állott merőben új tanítás, hiszen az Írásokból ismerhették az Úr utasításait: 5 Móz 32,35 *„Enyém a bosszúállás és megfizetés...”* Péld 25,21 *„Ha éhezik, aki téged gyűlöl, adj enni neki kenyeret; és ha szomjúhozik, adj neki inni vizet”* Péld 20,22 *„Ne mondd: bosszút állok rajta!...”* A „szemet szemért, fogat fogért” szabály (Mát 5,38) szerepel ugyan Mózes törvényeiben (3Móz. 24,20), ez azonban polgári törvény volt. A bírósági döntésekhez szolgált normaként, nem az egyéni bosszúállást szentesítette, a féktelen bosszú gátjaként adatott. A megtorlásra példa Láamek éneke: 1Móz 4,23 *„...embert öltem, mert megsebzett; ifjat öltem, mert megütött.”* Az állam intézményének életre hívásáról maga Isten rendelkezett az özönvíz után (*„Aki embervért ont, annak vére ember által ontassék ki”* 1Móz 9,6/a)

Megváltónk földi élete során is a megbocsátó szeretet mintaképe volt. Ezen felül is elgondolkodtató, hogyan homályosulhatott el a zsidóság elméje a Messiás küldetésére vonatkozóan, hiszen a próféciaik megjelentették előre, hogy a „fájdalmak férfia” *”hátát odaadja a verőknek, arcát a szaggatóknak, képét nem fedezi be a gyalázás és köpdösés elől, végig alázatos marad, száját nem nyitja meg, mint bárány, mely mészárszékre vitetik.”* (Ésa 53,3; 50,6; 53,7)^{28 29}

A keresztény ember gonosztevőkkel szembeni felelősségét talán Pál apostol fejezi ki a legszemléletesebben Róm 12,17-21-ben: *„Senkinek gonoszért gonosszal ne fizessetek. A tisztességre gondotok legyen minden ember előtt. Ha lehetséges, amennyire rajtatok áll, minden emberrel békességesen éljete. Magatokért bosszút ne álljatok szerelmeseim, hanem adjatok helyet ama haragnak; mert meg van írva: Enyém a bosszúállás, én megfizetek, ezt mondja az Úr. Azért, ha éhezik a te ellenséged, adj ennie; ha szomjúhozik, adj innia; mert ha ezt míveled, eleven szemet gyűjtesz az ő fejére. Ne győzöttessél meg a gonosztól, hanem a gonoszt jóval győzd meg.”*

Az ember megromlott természete tiltakozik a fenti sorok ellen. Ám, ha meggondoljuk, hogy Krisztus misszióparancsa szerint a keresztényeknek tanítvánnyá kell tenniük minden népet (Mát 28,19), s jó tanítók csak jó tanítványokból válhatnak, már szelídülni látszanak a sorok. Minden kimondott szónál erősebb evangélium, ha a személyes élet példájával sikerül bemutatni Krisztust. Krisztust, aki földi élete során soha nem élt a fizikai kényszerítés eszközével, mindig szeretettel nyúlt a bűnös felé, keresve és meglátva benne a menthetőt. A bűnt gyűlölte, nem a bűnöst. Szót emelt az igazság mellett, de soha nem az erőszakra adott viszont-erőszakkal tette azt. Jó példa erre, mikor a főpap előtti kihallgatása során az egyik poroszló arcul ütötte, mondván: tiszteletlenül válaszolt a főpapnak. S Jézus nem átkozódott, nyugodt, de határozott hangon szólt: *„Ha gonoszul szóltam, tégy bizonyosságot a gonoszságról; ha pedig jól, miért versz engem.”* (Ján 18,23)

Arra, hogy saját erőnkől ilyen magatartást gyakoroljunk képtelenek vagyunk, ez csakis a Teremtővel való állandó, élő kapcsolattartás útján valósulhat meg.

²⁸ Forrás: White, Ellen G.: Gondolatok a hegyi beszédről i.m.

²⁹ Forrás: Kocsis Imre i.m.

Elterjedt nézet az ószövetségi törvények érvénytelenségére vonatkozóan, hogy míg az Ószövetségben az emberek a törvény megtartásával nyerhették el az üdvösséget, az újszövetségi időkben az üdvösség kegyelem által van. Isten jelleméből fakadóan sem kínálhat kétféle módszert az üdvösség elnyerésére. Különbség annyiban áll, hogy az Ószövetség emberei az eljövendő Üdvözítő által nyertek üdvösséget, míg a Messiás kereszthalála után a keresztre visszatekintve, de úgyszintén hit által, kegyelemből nyerhetik el azt. Az Ószövetségben az áldozati rendszer, a templomszolgálat elemei és kegytárgyai mind-mind Krisztusra utaltak, az Újszövetségben értelemszerűen mindez érvényét veszítette.

Az ígéret, hogy az Emberfia győzedelmeskedik a Hitető felett, az Ószövetségnél régebbi, az ú.n. ősevangélium 1Móz 3,16 tartalmazta azt. Krisztus személyes példájával mutatta be, hogyan lehet szeretet uralta szívvel, mennyei erővel győzedelmeskedni saját bűnre hajló természetünk felett. A „szívnek hústábláira” (2 Kor 3,3) írja kőtáblák helyett törvényeit, engedelmességünk szeretetből, az Ő szeretetére való válaszul történik. Az Ószövetségben is kinyilatkoztatta, hogy az egyedül elfogadható áldozat nem kényszerűségből, hanem szeretetből történik: *„Szeressed azért az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelekedből és teljes erődből. És ez igék, amelyeket e mai napon parancsolok néked, legyenek a te szívedben”* 5 Móz 6,5-6; *„...szeretetet kívánok én és nem áldozatot: az Istennek ismeretét inkább, mintsem égőáldozatokat”* Hós 6,6.

Az Újszövetségben tehát ez sem nyer merőben új megvilágítást, csupán a mi elhomályosult látásunk miatt volt erre szükség. A farizeusok és írástudók arra tanították a népet, hogy a törvény cselekedeteiből üdvözülhetnek. Kerítéssel vonták körül a törvényt, elhordozhatatlan terhet raktak a hívők vállaira, ők maguk pedig ujjukkal sem akarták azt érinteni. Megelégedtek a külsőségekkel, „a pohár és a tál külsejét tisztították meg”, szívük romlottságával pedig megbékéltek. A tanítók, vezetők felelőssége és lehetősége nagyobb másokénál.

Fentebb szó esett már a személyes példa hatalmáról. Akinek az élete nagyobb nyilvánosság előtt zajlik, több emberrel érintkezik, nagyobb lehetősége nyílik bemutatni Istenét. Jézus kortársai előtt a farizusoknak és írástudóknak nagy

tekintélyük volt, érezték ugyan, hogy Jézus beszéde, tanítása különbözik azokétól, sokan vágytak is a közelségére, de sajnos ki kell mondjuk, hogy ebben nagymértékben közrejátszott a Messiásra vonatkozó tévtanítás (földi királyság megalapítását, a római iga lerázását várták tőle), továbbá a csodavárás. Még a legszűkebb tanítványi réteg sem értette meg Jézust, elvakulttá tették őket saját álmaik, vágyaik, várankozásuk a személyét illetően. De tegyük fel magunknak a kérdést: mi mindig értjük, vágyakozunk érteni Istent? Előfordul, hogy csalódást érzünk, ha egy-egy imakérésünk nem vagy nem úgy teljesül? Igazán letesszük-e tenyerébe sorsunkat, vagy újra és újra visszaragadnánk onnan, magunknak fenntartva a jogot a megoldásra? „Megvan az a javunk, hogy imádságunk mindig meghallgattatik, ha nem történik is minden a mi akaratunk szerint, de megtörténik Isten akarata, s az jobb a miénknél. S ha nem tudnám, hogy imádságunk meghallgattatik, akkor az ördög imádkozhatna helyettem.”³⁰ - mondta Luther egy imádságról folytatott beszélgetés során.

Vizsgáljuk meg a farizeusok és írástudók magatartását, viszonyulását a törvényhez a mai korra vetítve. Vajon nem állnak-e rendelkezésünkre nekünk, a ma emberének is az Írások és a hagyományokat nem emeljük-e mi magunk is Isten szava fölé? Vagy ha már ezt nem tesszük, van-e kellő alázat bennünk, tudjuk-e, szívünkkel elfogadjuk-e hogy nincsen semmink, amit nem kaptunk volna, viszonyunk a törvényhez, hitünk is ajándék Istentől.

Akik már Istennel járnak, emlékezzenek arra az időre, mikor még gonoszság volt szívükben, s *tapasztalhatták*, hogy a Teremtő felhozta napját s esőt adott, nem válogatva, hogy igazakra vagy gonoszokra hull-e. (Mát 5,45) Ez a tény ne arra bátorítson, hogy szándékosan vétkezzünk, s visszaéljünk Isten szeretetével. Isten ugyanazt a viszonyulást várja el övétől a világ irányába, mint amellyel ő közelíti azt. Nekünk, embereknek viszonylag könnyű, de legalábbis sokkal könnyebb viszonszeretni azokat, akik bennünket szeretetükkel, figyelmességükkel vesznek körül. Ám, ha a keresztények is csak így cselekszenek, mennyiben különbek a „vámszedőknél”, a világ fiainál? (Mát 5,46-47) Krisztus arra szólít fel, hogy az öt követők legyenek tökéletesek, miként az Atya tökéletes. (Mát 5,48) Az Írások szerint

³⁰ Luther, Martin: Asztali beszélgetések; válogatta, összeállította, jegyzetekkel ellátta és fordította Márton László; Helikon Kiadó, Budapest; é.n.; p 63

Isten az örökkévalóságban is megtart bizonyos „sajátosságokat” magának, példának okáért a megváltottak bizonyosan nem lesznek mindenhatóak.

Ennek fényében tehát lehetlent kívánna tőlünk Krisztus? Miben áll az Atya követhető tökéletessége? Mát 5,45-47 egyetlen mondatba sűrített, tömör megfogalmazása Luk 6,36-ban a következőképpen hangzik: *„Legyetek azért irgalmasok, mint a ti Atyátok is irgalmas.”* Isten tökéletessége az irgalmasságban rejlik. Nem új gondolat ez, hiszen már itt a Hegyi beszédben is, a boldog mondásoknál is a legmagasabb fokozat az irgalmasság. A tiszta szív, a békességszerző magatartás az irgalmasság következménye. Ám e nélkül lehetlenség is Istennek tetszeni, *hiszen „...az ítélet irgalmatlan az iránt, aki nem cselekszik irgalmaságot; és dicsekedik az irgalmasság az ítélet ellen.”* (Jak 2,13)

Mikor meg-megállva önvizsgálatot tartunk, visszatekintünk az elmúlt időkre, emberi természetünk visszariad, s nehezen hisszük, hogy ez valaha is valóra válhat. Ne engedjünk csüggedésünknek, hiszen ezzel Sátán seregeit erősítjük, ő lesben áll, s haditervet kovácsol hogyan férközhet be a résen át. Ám van reménységünk, bizodalunk lehet Istenhez, ő soha nem hazudik, és apostola által megerősít minket. Meg lehetünk győződve arról, *„hogy aki elkezdette bennetek a jó dolgot, elvégzi a Krisztus Jézusnak napjáig”* (Fil 1,6), s hogy a küzdelmet ne adjuk fel: *„Nem mondom, hogy már elértem, vagy hogy már tökéletes volnék; hanem igyekezem, hogy el is érjem, amiért meg is ragadott engem a Krisztus Jézus. Atyámfiái, én enmagamról nem gondolom, hogy már elértem volna: De egyet cselekszem, azokat, amelyek hátam megett vannak, elfelejtvén, azoknak pedig, amelyek előttem vannak, nékik dőlven, célegyenest igyekszem az Istennek a Krisztus Jézusban onnét felülről való elhívása jutalmára”* (Fil 3,12-14)

A szeretetből való, szabadon vállalt engedelmségről szóló szépirodalmi alkotás szép példája Weöres Sándor: A szabály, mint fogság és mint szabadság c. írása:

„Légy szigorú önmagadhoz, de ne gyötörd természetedet. Bontsd le szeszélyeid, sóvárgásaid, nem azért hogy nélkülük nyomorogj, hanem, hogy folyhass, mint a víz, és biztos lehess, mint az ég. A szabály nem arra való, hogy beléje börtönözd magad; legyen lakószobád, szabadon ki-bejárhass, dolgozod szerint. A szabály semmit sem ér, ha elhatározás-

szerűen viseled, ha komoran és konokul csörömpöl rajtad; a szabály akkor jó, ha érzéseidbe ivódik és finoman, hajlékonyan támogat.”³¹

³¹ Weöres Sándor: A teljesség felé; Tericum Kiadó, Budapest; é. n.; p 68

Isten tisztelete a gyakorlatban (Mát 6,1-8)

Krisztus igazi tanítványainak megváltozik felebarátaihoz, testvéreihez, a világhoz fűződő viszonya, nem belőlünk fakadóan „kényszeresen”, hanem Isten élethosszig tartó, szívekig ható átalakító munkájának következtében. Ilyen átalakító munkára van szükség a kegyesség gyakorlása közbeni esetleges rossz beidegződések, magatartásformák kerülésére, leküzdésére is. Jézus idejében a zsidóság gondolkodásmódja teljességgel teljesítményelvűvé vált, azt tartották, hogy Isten iránti szeretetüket a nyilvános jótékonyság, imádkozás és böjtölés útján tudják kimutatni. A gyülekezet minden egyes tagjának áldozatkészségét nyilvántartották, s aki különösen nagy összeget ajánlott fel a szegények számára, az a zsinagógában kiváltságos helyre ülhetett. A farizeusok az utcákon látványosan jótékonykodtak, hogy magukra tereljék a figyelmet, hogy az emberek nagyra tartsák őket.

Krisztus elítélte, elítéli az ilyen cselekedetet, kihangsúlyozta, hogy aki mások csodálata kedvéért viszi véghez tetteit, már itt a földön elvette jutalmát. A valódi istenszeretet sohasem kérkedő, nem keresi a maga hasznát, mentes minden önfelmagasztalástól. Nem a jutalom foglalkoztatja, hanem a szolgálat, hálával telik meg szíve, hogy Isten kegyelméből szolgálhat Istennek, nem vár hálát, maga hálás azért, hogy tehetett valamit Isten művében. Mindannyian önző, „farizeusi természetet” örököltünk, de szabad választásainkkal, énünk mások javára és mások boldogságáért való megtagadásával Krisztus kegyelméből krisztusi jellemvonásokat fejleszthetünk ki lelkünkben, s az így megtermett gyümölcsök már nem maradnak rejtve az emberek előtt.

A második példa az imádsággal kapcsolatos. Dánielhez hasonlóan (Dán 6,10) minden hithű zsidó napjában háromszor imádkozott. Mivel kijelölt időpontokban kellett imádkozniuk, az imákat bárhol el lehetett mondani, legkedveltebb helyek a templom és a zsinagógák voltak, ám ha ide a megszabott időkorlátok miatt nem juthattak el, akkor ajánlatos volt az utcasarkon, állva, Jeruzsálem felé fordulva imádkozni. Jézus nem a nyilvános imát rója meg, hiszen másutt maga is hangsúlyozza a közösségi ima fontosságát: *„...ha ketten közületek egy akaraton lesznek a földön minden dolog felől, amit csak kérnek, megadja nékik az én mennyei*

Atyám. Mert ahol ketten vagy hárman egybegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük” (Mát 18,19-20). Egyrészt leleplezte, hogy cselekedetük mögött ismét csak hiúságuk bújt meg, vágytak az emberek elismerésére, másrészt arra kívánt tanítani, hogy a magánimát ne tegyük nyilvánossá. Az ima az Isten és ember közötti személyes, titkos érintkezés eszköze. Ima közben az ember a fenséges Isten színe elé járul. Ha szavaink nem fakadnak szívünkéből, ha nem vágyakozunk Isten jelenlétére, a személyes érintkezésre, ha csupán felszínesen csörömpöl ajkunkról a szó, eleget téve bizonyos vallásos kötelezettségnek, akkor nemhogy nem használunk, egyenesen visszaélünk az Ő nevével, megsértvén ezzel a III. parancsolatot. Milyen visszás ennek a gondolatnak a tükrében, hogy a zsidók látszólag éppen ettől féltek leginkább (láttuk fentebb, hogy Jahve nevét is egyéb, Istenre utaló nevekkel helyettesítették), s éppen kegyességi cselekedetükkel vétettek a parancsolat ellen.

Krisztus arra buzdít, hogy személyes imáink alkalmával vonuljunk félre valahova, ahol egyedül lehetünk Istennel, a csöndességben közeledünk Istenhez, s biztos számíthatunk rá, hogy megtapasztaljuk, amint Ő is közeledik hozzánk. (Jak 4,8). Küzdjünk hétköznapi gondolataink ellen, minden ellen, mi elvonná figyelmünket, figyeljünk a Szentlélek készítésére, ki segítségére van a mi erőtelenségünknek. (Róm 8,26-27). Maga a Lélek esedezik érettségünk ki nem mondott sugalmazásokkal³², s tapasztalhatjuk, ha kitartunk abban a kívánságunkban, hogy mi valóban az élő Isten jelenlétébe akarunk jutni, megszűnik erőtelenségünk, ajkunkra érkeznek a szavak, azt tudjuk mondani, ami igazán a szívünkben van, ezzel felhatalmazva Istent a cselekvésre. Hiszen Isten nálunk is jobban tudja, mire van szükségünk, de szabad akaratomat a legmesszebbmenőkig tiszteletben tartja, amíg nem hívjuk segítségül, „míg nem hatalmazzuk fel”, nem cselekszik. Jelenlétében lelki képmása rajzolódik ki szívünkben, megtanulunk összhangba kerülni akarásával, jelenlététől felüdülünk. Éltető elemünk az ima, „a lélek lélegzetvétele... Semmilyen más eszköz nem tudja helyettesíteni; megőrzi a lélek egészségét. Az ima közvetlen összeköttetésbe hozza a szívet az élet forrásával és erőt ad a keresztény tapasztalatoknak. Ha az imát elhanyagoljuk vagy csak alkalmyszerűen imádkozunk, akkor elveszítjük

³²

Róm 8,27 pontosított fordítása szerint

kapcsolatunkat Istennel; a lelki képességek életereje elvész, a vallásos tapasztalok nélkülözik az egészséget és az erőt.”³³

Fontos kiemelni, hogy ima közben Isten *lelki* képmása rajzolódik ki szívünkben, mindenféle emberi ábrázolás csak figyelmünket tereli el. Amikor Isten elé járulunk tudunk, hinnünk kell, hogy Ő létezik és megjutalmazza azokat, akik őt keresik, (Zsid 11,6). Az az Isten jutalmaz meg, akinek jelleméről pontos fogalmat alkothatunk az Ő írott szavából, a Szentírásból. Bármiféle ábrázolás az Igéről terelné el figyelmünket, megfosztana attól a mély lelki közösségtől, melyet az igazán hozzá fordulás alkalmával átélhetünk. Ebből is láthatjuk, hogy Isten parancsolatai nem a mi „kifosztásunkra” adattak, a II. parancsolat (2Móz 20,4-6) sem elvesz tőlünk, életünket már itt a földön is egyre gazdagítja.

Jézus hangsúlyozta, hogy az imában „felsorakoztatott” szavak számának nincs érdemszerző eredménye (Mát 5,7). Pogány hatás érvényesült a korabeli zsidó vallásosságban, ékes kifejezésekkel tűzdelt, hosszúra nyújtott imákat mondtak, ezzel azt a téves nézetet erősítve, hogy a szív belső gondolatainál fontosabbak a cirkalmas szavak. A Biblia tanúsága szerint Isten számára ez elfogadhatatlan: *„És szólt az Úr: Mivel e nép szájjal közelget hozzám, és csak ajkaival tisztel engem, szíve pedig távol van tőlem, úgy hogy irántam való félelmük betanított emberi parancsolat lőn: Ezért én is csodásan cselekszem ismét e néppel, nagyon csodálatosan, és bölcséinek bölcsessége elvész, és értelmeseinek értelme eltűnik.”* (Ésa 29,13-14)

Korunk vallásos felfogásában is jelen van ez a szemlélet, a hívők kezébe előre megírt imaverseket adnak, azt sugallva, hogy Isten e szép szavakat szívesebben hallgatja, mint a torkukból bátortalanul, néha talán kicsit esetlenül előretörő, de szívből szóló fohászt. Sőt, azt tanítják, hogy imaversek ismételtetésével levezekeljük bűneinket, ezzel mintegy megváltva önmagunkat. A Szentírás arra tanít, ha a szavaknak mágikus hatást tulajdonítunk a varázslás „birodalmába” tévedünk, s az okkult „tudománnyal” élöket „mind útálja az Úr”. (5Móz 18,10-12) „Isten nem vár el tőlünk

³³ White, Ellen G: Az evangélium szolgái; Bibliaiskolák Közössége, Budapest, 1999; Fordította: Lőrinczné Váradi Valéria, Kormos Jenőné, Kiss Balázs; p-p 158-159

kenetteljes hízelgéseket, de a bűnének és magatehetetlenségének tudatától megtört szív hangtalan kiáltása igenis utat talál az irgalmasság Atyjához.”³⁴

A harmadik példa a böjtre vonatkozik. (Mát 5,16-18) A farizeusok heti két alkalommal böjtöltek (Luk 18,12), az általános böjti napok a hétfő és a csütörtök volt, ekkor a szokásos tisztálkodási eljárásuktól is tartózkodtak, fejüket sem kenték meg olajjal. Kapcsolódhattak hozzá egyéb gyakorlatok: a fej hamuval történő meghintése, zsákruhába öltözés, mezítláb járás, ezzel mintegy büntetve testüket az elkövetett bűnökért, s remélve, hogy a testi kellemetlenségek elszenvetésével Istent kiengesztelhetik, s nem elhanyagolható szempontként még az emberek is felnéznek rájuk kitartásukért. Az ószövetségi törvények böjti napot a nagy engesztelési napra (3 Móz 16,29 ... *sanyargassátok meg magatokat*³⁵...) írják elő, de találhatunk példákat az Ószövetségben, mikor a nép egyetemlegesen böjtölt bűnbánatra jutván, vagy valami különösen nehéz vállalkozás előtt állván: Ninive lakosai (Jón 3,5-10); Eszter szolgálóival és Márdokeus által összehívott zsidókkal, mielőtt Eszter a király elé járult volna (Esz 4,16); Jósafát Júdában böjtöt hirdetett, mikor hírül vette, hogy az ammoniták és moábiták az ország ellen készülnek (2Krón 20,3). Újszövetségi példaként említhetjük az antiókhiai gyülekezetet, illetve Pál és Barnabás példáját (Ap. csel. 13,2-3; 14,23) és nem utolsósorban maga Krisztus példája áll előttünk (Mát 4,2/a).

Amikor tehát valami nagy válság szorongat bennünket, vagy ha nem is mi közvetlenül vagyunk „szorongatva”, hanem azt tapasztaljuk, hogy nagy lelki küzdelem zajlik körülöttünk, akkor az ima mellett ezt a *kiegészítő, segítő* eszközt is alkalmazhatjuk, hogy imánkat még intenzívebbé tehesük, hogy segítsen felismerni a bűn igazi súlyát. Ha helyesen használjuk, segít mély alázatra jutnunk Isten előtt, s

³⁴ White, Ellen G: Gondolatok a Hegyi beszédről i.m. p. 85

³⁵ Hertz kommentár szerint: „*sanyargassátok lelketeket*” „Ez a héber szó helyesen fejezi ki a böjtölés szellemi célját. Mivel a bűn főforrása a testi kívánságok teljesítése, a böjtölés megtanítja a bűnöst arra, hogy le lehet győzni minden testi vágyat, hogy a lélek uralkodhatik a test vágyain. Az ételtől és a testi kívánságok teljesítésétől való tartózkodáshoz hozzá kell még járulni az őszinte bűnbánatnak amiatt, hogy nem értük el azt, ami hatalmunkban volt és amit megtehetettünk volna, ami nekünk izraelitáknak kötelességünk lett volna. A lélekből jövő bűnvallomás nélkül, amelyhez még az az ünnepélyes elhatározás járul, hogy elhagyjuk a helytelen utat, a böjt egymagában még nem jelenti az isteni parancs teljesítését és nem célja az Engesztelés napjának. ... – megtérés, ima és jótétemény – ezek változtathatják meg az ember életének és sorsának egész menetét és ezek vezethetnek teljes engeszteléshez....” Mózes öt könyve és a Haftárak; III.; Szerkesztette: Dr. Hertz J. H.; Budapest, 1984; p-p 161-162

ebben az állapotunkban tudjuk igazán, szívünkkel elfogadni megbocsátó kegyelmét. Ám, ha helytelenül élünk vele, ha arra használjuk, hogy Isten teremtette testünk sanyargatását érdemként tüntessük fel, mintegy azt feltételezve, hogy ezzel kiengesztelhetjük Istent, hiteltelenné tesszük azt, amit képviselünk, s önmagunkat magasztaljuk fel Teremtőnk helyett. Azt jelenti ez, hogy még mindig az önző énünk uralkodik bennünk, nem rejtőztünk el Krisztusban, nem hagyjuk, hogy Ő általa cselekedjünk, dagadó egónk érdemeket zsákmányol, remélve, hogy gazdagabb lesz, elhomályosult látásunkkal nem vesszük észre szegény, nyomorúságos állapotunkat.

Vigyáznunk kell, ha már kereszténynek is valljuk magunkat, ha már szövetséget kötöttünk is Istennel, örökké örködnünk kell Isten segítségét kérve, hogy mutassa meg nekünk, nincs-e bennünk az önfelmagasztalásnak csak egy kis csírája is, mert ha hagyjuk felnövekedni, eltakarja előlünk Krisztust, s elveszünk mi magunk is, de másoknak, környezetünknek is egy hamis Istenképet nyújtunk, s ezáltal nem tudjuk vonzóvá tenni számukra Krisztus követését.

Jézus arra int még minket ebben a szakaszban, hogy ha Isten dicsőségére cselekszünk, ne lehajtott fejjel, komoran, szomorúságot sugározva tegyük. Ha magunk sem bízunk Isten bocsánatában, segítőkészségében, ha összeroppanunk „az élet súlya alatt”, megint csak egy hamis istenképet közvetítünk. Nem kelthetjük búskomorságunkkal, magunkba fordulásunkkal azt a benyomást, mintha csalódtunk volna Urunkban, nem nehezédhetünk környezetünkre. Terheinket hagyjuk Krisztusra, s az Ő önzetlen szeretete felett örvendezve folytassuk tovább utunkat. Ezzel természetesen nem könnyelműségre akar minket rábírni, nem arra, hogy könnyedén, félvállról vegyük feladatainkat, csupán arra hívja fel a figyelmünket, hogy mindennek megvan a „maga helye”, tartsuk szem előtt, hogy fájdalmainkat, félelmeinket a kereszt lábánál hagyhatjuk, s hittel mindig meríthetünk a mennyei erőforrásokból.

A mintaimádságról (Mát 6,9-13)

Jézus mintaimádsága Mát 6,9-13-ban és rövidített formában Luk 11,2-4-ban található a Szentírásban. Másodszor tanítványai kérésére, szűk tanítványi körben hangzott el. Tanítványai nap mint nap tapasztalhatták, hogy Megváltónk egy-egy fárasztó nap után az imaórák csendes magányából felüdülve tér vissza, nyoma sincs rajta az eltelt nap feszültségének, arca, tartása erőt sugároz. Hamar kapcsolatba hozták ezt a változást Jézus imaéletével, ezért kérték Mesterünket, tanítsa őket imádkozni. Jézus nem tanított ekkor új imát, megismételte, amit korábban a kapernaumi lejtőkön mondott el. Nem azért, hogy ismételtetésre buzdítsa ezzel követőt, sokkal inkább azért, hogy az ima egyszerű szavai mögött megbúvó gazdagságra hívja fel a figyelmet. Nem olvassuk az evangéliumokban, hogy Jézus valaha is tömegeket szólított volna fel a mintaimádság ismételtetésére, tanítványai sem ismételték fennhangon, közösen, s az apostoli időkből sem maradt fenn ilyen értelmű feljegyzés. A Hegyibeszéd mintaimádságot megelőző verseiben – mint ahogy az előzőekben már elemzésre került – Jézus maga óv a sokbeszédűségtől, begyakorolt pózokba merevedéstől. A mintaima segít lecsupaszítani gondolkodásunkat, megtisztítja, a mennyei törvényekkel összhangba hozza azt.

Már maga a megszólítás: „**Mi Atyánk**” (Mát 6,9/a) mély üzenetet hordoz. A Teremtő Isten nem szégyell testvéreinek vallani minket, ebben kifejezi a mennyhez fűződő kapcsolatunk biztosítékát, az emberekkel való közösségvállalását. De még egy dolog miatt fontos, hogy Krisztus Atyának szólítja Jahvét. A zsidók körülményeskedve különféle istennevekkel illették Istent, Jézus nem ezek közül „válogatott”, hanem ezzel a bizalmat, szeretetet, tiszteletet sugalló szóval illette Istenünket.

Egy egészséges családmódban az atyához bizalommal fordulhatnak gyermekei, mert tudják, hogy ő felelősségteljesen gondolkodó, biztonságot adó személy, elfogadják irányítását életükben, engedelmeskednek neki. Ha Atyánknak szólítjuk őt, a tékozló fiú bizalmával fordulunk hozzá. A többes szám arra hivatott indítani, hogy ne csak magunkat tartsuk szem előtt kéréseinkben. Elismerjük, hogy minden

gyermeke testvérünk, kinyilvánítjuk, hogy elfogadjuk, sőt kérjük tervét életünkre, kérjük, hogy mutassa meg nekünk, hogy milyen munkát szánt birodalma építésében. Hálát tükröz válaszként Isten megkereső szeretetére. Mindezekre természetesen nem Istennek van szüksége, mert Ő változhatatlan, örök, a mi hódolatunk illetve elutasításunk az Ő tökéletes voltán nem változtat, a mi jellemünk formálódásának elengedhetetlen eleme. Mindenesetre jó, ha elgondolkodunk azon, hogy mire kell, hogy kötelezzon az minket, hogy maga a mindenható Isten részesít abban az előjogban, hogy Atyánknak szólíthatjuk őt.

„ki vagy a mennyekben” (Mát 6,9/b), milyen megnyugtató is arra gondolni, hogy Ő *van*. Emberi kapcsolataink, családi szálaink meglazulhatnak, de ő egy biztos pont lehet az életünkben, csupán el kell fogadnunk hívó szavát. Elég döntenünk, igen, Uram, követni szeretnék s ő minden segítséget megad nekünk, még az akarást is munkálja bennünk, ha igényeljük.

Mindenütt jelenvalóságát sokan úgy magyarázzák, hogy a „menny”, az nem egy valóságos hely, csupán az ember megkötözött gondolkodásmódja miatt van szükség erre a jelölésre. A Szentírásban számos példát találhatunk a menny valóságos helyként való ábrázolására: *„Tekints alá a te szentségednek lakóhelyéből a mennyekből”* (5Móz 26,15); *„Az Úr a mennyekbe helyeztette az Ő székét”* (Zsolt 103,19); *„Hozzád emelem szemeimet, oh, te egekben lakozó (Zsolt 123,1); „...az ő angyalaik a mennyekben mindenkor látják az én mennyei Atyám orcáját”* (Mát 18,10/b). Mindenütt jelenvalóságának titkát nem fedte fel előttünk, de magát nem szellem-lényként jelenti ki, hiszen 1Móz 1,26-27 tanúsága szerint a saját képére és hasonlatosságára teremtette az embert.

„Az Istent soha senki nem látta” (Ján 1,18), nem Ő rejtőzött el, a bűneset óta mi magunk bújtunk el színe elől. (1 Móz 3,9) Az a sokak által parányinak ítélt engedetlenség az ember gondolkodásának torz irányt szabott, negatív következményei azon nyomban megmutatkoztak: félelemérzet megjelenése, ennek következtében menekülés Isten elől, szégyenérzet, felelősség áthárítása, büntudat (bűnbánat nélkül). Kialakult egy hamis istenkép, Sátán és Isten tulajdonságait gyakran felcseréljük, jól példázza ezt hétköznapi szóhasználatunk, ahol is istenverésről, istencsapásról, isten háta mögötti helyről beszélünk. Az istenfélelem

fogalma alatt nem helyes istenismeretet és ebből következően kellő tiszteletet értünk, hanem örökös tartást attól, hogy a rejtőzködő isten egyszer csak a felhők mögül lecsap megtorolni vétkeinket. Pedig *”nem olyan Isten, aki hamisságban gyönyörködik, nem lakik nála gonosz”* (Zsolt 5,5), az alattomos leskelődés nem az ő sajátja, csak azért figyel, hogy láthassa, hogy megkereső szeretetére mikor válaszolunk, figyel, hogy láthassa, mikor segíthet. *„Mert így szól a magasságos és felséges, aki örökké lakozik, és akinek neve szent: Magasságban és szentségben lakom, de a megrontottal és alázatos szívűvel is, hogy megelevenítsem az alázatosok lelkét, és megelevenítsem a megtörtek szívét”* (Ésa 57,15) A bűneset óta a Fiú a közvetítő az Atya és az emberiség között (Ján 1,52), valahányszor Istent látták, hallották az emberek a Fiút látták és hallották, de a Biblia tanúsága szerint nem viselnék el arcának dicsőségét, akik láthatták is az évezredek alatt, arca rejtve maradt előttük. (2 Móz 33,18-23; 2Móz 24,10). Az ígéret szerint a megváltottak hasonlókká lesznek őhozzá és meg fogják őt látni, „amint van” (1Ján 3,2), és Isten sátora az emberekkel lesz (Jel 21,3)

„...szenteltessék meg a te neved” (Mát 5,9/b) . Mindenekelőtt azt jelenti, hogy mindig, minden körülmények között kellő tisztelettel ejtsük ki nevét, valahányszor hozzá fordulunk az őt illető hódolattal tegyük. Ez nem azt jelenti, hogy bármely pillanat a nap bármely szakában alkalmatlan lenne arra, hogy szívünket hozzá emeljük, hogy segítségül hívjuk szorongatásunkban, vagy hálánkat, örömünket, köszönetünket, csodálatunkat fejezzük ki. Bármikor megtehetjük, de óvakodjunk attól, hogy könnyelműen, kellő alázat nélkül cselekedjük.

Ám ezen felül belső világunkra, életünkre vonatkozó jelentéstartalommal is bír ez a néhány szó. Isten nevének megszentelését akkor érhetjük el, ha életünk, jellemünk összhangba kerül Krisztus életével, jellemével, ha minden megnyilvánulásunkkal őt képviseljük.

„Ha Istenben vagyunk elrejtve, akkor úgy lesz megint minden, mint ahogy a kezdet kezdetén lennie kellett. ... egyszer az ember olyan akart lenni, mint Isten, és tudni akarta, mi a jó és rossz. Ezáltal azonban elvesztette Istennél levő elrejtettséget és embertársaival való békességét, mert mindegyik olyan akart lenni, mint Isten, és

tudni akarta, mi a jó és rossz. Így hát annyi isten lett, ahány ember, és mindegyik jó volt a maga számára, rossz a másoknak.”³⁶

Krisztus jellemével rendelkezni csakis Krisztus kegyelmének elfogadása, hittel való megragadása útján lehetséges. Ezért, mikor nevének megszentelését kérjük, azt kérjük, hogy segítsen, hogy benne maradhassunk, esedezzünk, hogy ne hozzunk szégyent a névre, amelyről neveztetünk. („...*mi a te nevedről neveztetünk; ne hagyj el minket!*” Jer 14,9; „*Nem ők káromolják-e azt a szép nevet, amelyről neveztetnek?*” Jak 2,7)

„Jöjjön el a te országod” (Mát 6,10/a) A görög eredetiben a „*basileia*” („uralom”) szó szerepel, azonban Isten uralkodása nem hasonlítható a földi hatalmasságok erőszakos, kényszerítő vezetéséhez. Isten országában egyedüli „kényszer” a lelkiismeret belső készítése, mely az embert Isten viszonzszeretetére ösztönzi. „*Isten országa tibennetek van*” (Luk 17,21) - mondja Jézus, ennek az országnak a polgárai láthatatlan közösséget alkotnak, mivel az ember számára láthatatlanok a szív indítékai. Krisztus második eljöveteleig együtt növekedik a búza és a konkoly (Mát 13,29-30), a jó és a rossz befolyás mindvégig párhuzamosan fejti ki hatását, megengedve, hogy a bűn teljességre jutván megmutatkozzék, hogy mindenki számára nyilvánvalóvá váljék az ítélet jogossága.

A kérés magában foglalja a könyörgést Krisztus országának megszületéséért és tartós jelenléteért szívünkben, ám világosság nem azért adatott, hogy „véka alatt” világítsunk vele, kérjük ezt mások számára is, és kérjük Istent, hogy mutassa meg, hogy mi magunk mit tehetünk akarata szerint másokért, s ha megértettünk valamit, ne késlekedjünk, mint Lót (1Móz 19,16), hanem haladéktalanul cselekedjünk. „*Ha valakinek munkája megég, kárt vall. Ő maga azonban megmenekül, de úgy mintha tűzön keresztül*” (1Kor 3,15). Lót megmenekült ugyan, de késedelmeskedésével, tétovázásával feleségére rossz befolyást gyakorolt, ami végső soron az életébe került. (1Móz 19,26). Lót szenvedett a sodomiták erkölcstelensége, gonosz szíve miatt, ennek ellenére az angyalok érkezéséig a város lakója maradt. Ennek következtében idősebb lányai összeházasodtak a sodomitákkal, két vele menekülő fiatalabb lánya

³⁶ Bovet, Theodor Dr: Félelem és elrejtettség, Evangéliumi Kiadó Stuttgart – Budapest; é. n.; ford. nélk.; p. 44

erkölcsi ítélőképessége rendkívüli módon eltorzult. (1Móz 19,32-36) Az Ige képviselőjével, életünk példájával, jó befolyásunkkal siettethetjük Isten országának eljövételét, vigyázzunk, hogy családjunkat és önmagunkat is milyen hatásoknak tesszük ki. Kérjük Isten vezetését, ne önmagunkban bízunk, s ne a kényelemszeretetünk legyen erősebb az igazság szereteténél. Legyen előttünk intő jel Lót példája, mert *„mindezek pedig példaképpen estek rajtok; megírtak pedig a mi tanulságunkra”* (1Kor 10,11).

A Szentírás beszél Isten országáról mint eljövendőről is, ez azonban csak Krisztus második eljövételével valósul meg: *„És akkor feltetszik az ember Fiának jele az égen. És akkor sír a föld minden nemzetsége, és meglátják az embernek Fiát eljöni az ég felhőiben nagy hatalommal és dicsőséggel. És elküldi az ő angyalait nagy trombitaszóval, és egybegyűjtik az ő választottait a négy szelek felől, az ég egyik végétől a másik végéig.”* (Mát 24,30-31) *„A szelídek pedig öröklük a földet, és gyönyörködnek nagy békeességben”* (Zsolt 37,11) *„... támaszt az egek Istene birodalmat, mely soha örökké meg nem romol, és ez a birodalom más népre nem száll át...”* (Dán 2,44) *„Az ország pedig és a hatalom és az egész ég alatt levő országok nagysága átaladik a magasságos egek szentei népének; az ő országa örökkévaló ország, és minden hatalamosság néki szolgál és engedelmeskedik.”* (Dán 7,27) *„Ezután láték új eget és új földet; mert az első ég és az első föld elmúlt vala; és a tenger többé nem vala. És én János látám a szent várost, az új Jeruzsálemet, amely az Istentől szálla alá a mennyből, elkészítve, mint a férje számára felékesített menyasszony. ... az Isten sátora az emberekkel van, és velük lakozik, és azok azok az ő népei lesznek, és maga az Isten lesz velük, az ő Istenük”* (Jel 21,1-2; 21,3) *„És az Úr lesz az egész földnek királya...”* (Zak 14,9/a)

Ellen G. White ezt írja: *„Isten országa addig nem jön el, amíg Isten kegyelmének örömmüzenete el nem jut az egész világra. Ezért amikor Istennek adjuk át magunkat, és más embereket is megnyerünk Krisztus számára, siettetjük Isten országának eljövételét.”*³⁷ *„És az Isten országának ez az evangéliuma hirdettetik majd az egész világon, bizonyosságul minden népnek; és akkor jő el a vég.”* (Mát 24,14) Akkor fogjuk igazán betölteni Jézus misszióparancsát, *(„Elmenvén azért, tegyetek*

³⁷

White, Ellen G: Gondolatok a Hegyi beszédről i.m. p 102

tanítványokká minden népeket...Mát 28,19), akkor adtuk át magunkat igazán Istennek, ha kegyelmét kérve lerontunk minden „magaslatot”, eltaszítunk magunktól minden dédelgetett erőtelenséget, ha teljes szívünket átadtuk, nem tartván vissza semmit a világnak, ha alázattal ki tudjuk mondani „Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?” s a választ alázattal elfogadni, s ha boldogan fel tudunk kiáltani: „Ámen, bizony jövel Uram Jézus!” Tartsunk önvizsgálatot, s ha bármelyik is hiányzik, járuljunk a kegyelem trónja elé és imádkozzunk az Isten országa megszületéséért szívünkben.

Istennek volt egy látható országa is a történelem folyamán. Izráel nem volt sem jobb, sem rosszabb más népeknél. Isten 1500 évig küzdött értük, történetük megírattott a Szentírásban. Láthatjuk, hogy egy nép egészének elhívása, megjobbítása, megszentelése nem jöhet létre. A válasz a szívben születik, a hit Isten megkeresésére egyénileg adott válasz gyümölcse. Isten mindenkiért, személyválogatás nélkül munkálkodik, nem őmiatta nem jöhet létre e földön a látható közösség, a látható Isten országa.

„legyen meg a te akaratod, mint a mennyben, úgy a földön is” (Mát 6,10/b) Isten akarata a szeretet törvényének érvényesülése. Akaratnak is talán csak a bűn megjelenése óta neveztetik, hiszen az ellenszegülés megjelenése előtt a dolgok természetes folyása lehetett. Az „akarat” szó a mi megromlott természetünkben társít negatív képzeteket, a másik lény erőszakos betörését véljük a szó mögül kisejleni. Isten esetében erőszakról természetesen szó nincs. Az el nem bukott világok lakói önként, kényszer nélkül adják át magukat a menny elveinek. A mi önző, lázadó természetünk miatt beszélhetünk akaratról, az én felé forduló lényünk összetörik, ha a Kősziklára esik, ám ha a Szikla esik rá, szétmorzsolja azt. (Luk 20,18). Az első példában az ember szabad akaratából Isten mellett dönt és önző énje szétzúzatik, a másodikban szintén szabad akaratából Isten ellenében dönt, és az igazságosság elve érvényesül, a bűn a bűnösselel együtt az idők végén megsemmisül.

Ezzel a kérésünkkel kinyilvánítjuk, hogy meg akarjuk ismerni Isten akaratát a mi életünkre s azzal egyezően kívánunk cselekedni. Óvakodjunk attól, hogy „rendeléseket” adjunk Istennek, életünk problémáira a mi magunk találta megoldást utólag jóváhagyatva. Forduljunk bizalommal a Magasságozhoz, kívánságainkat,

fájdalmainkat bátran elétárva, de várjuk meg a választ, legyünk kitartóak, akkor is, ha úgy érezzük, nem felel. Ne csüggedjünk vagy ne akarjuk visszavenni Isten kezéből az irányítást, küzdjünk együtt Istennel, s tapasztalni fogjuk, hogy egy senkivel össze nem téveszthető hang a megfelelő időben válaszol.

Kálvin szavaival a kérés magyarázata a következőképpen hangzik:

„Amikor pedig így imádkozunk, ezzel lemondunk minden vágyunkról és, ami kívánság csak él bennünk, azt reábízzuk az Úrra, engedve, sőt kérve Őt arra, hogy dolgaink ne a mi kívánságunk szerint folyjanak, hanem úgy intézze sorsunkat, amint Ő eltervezte és elhatározta. És nemcsak azt kérjük, hogy az Ő akaratával ellenkező vágyainkat hiúsítsa meg és tegye semmivé az Isten, hanem még inkább azt, hogy régi énkünket eltörölve teremtsen bennünk új szívet és új elmét (Ez 36,26-27), hogy ne is ébredjen bennünk más érzés, mint csakis az Ő akaratával való tiszta összhangzás vágya. Egyszóval, hogy ne is akarjunk többé semmit mi magunktól, hanem mintegy az Ő Lelke akarjon mibennünk, és bensőnkben szóló tanácsával az tanítson meg bennünket mindazt szeretni, ami Őelőtte kedves, és mindazt gyűlölni és megvetni, ami Őneki nem tetsző.”³⁸

Isten akarata, hogy tanítványai az Ő tökéletes lényéhez váljanak hasonlókká (Mát 5,48). Ez a tökéletesedési folyamat bizony fájdalmas, emberi természetünk visszariad már magától a szembesüléstől is, s az, hogy kényelmünk, szokásaink ellenében tegyünk gyakran erősen megriaszt. Tanuljuk meg Krisztustól, hogyan kerülhetünk összhangba belső emberünkkel! Az ő emberi természete is visszariadt a szenvedéstől, de kitartó fohászai ajándékképpen mennyei erőkkkel lett gazdagabb. Pusztán saját akaratunkból nem tudunk összhangba kerülni a menny elveivel, ha imaéletünk rendszeressé, szokássá válik életünkben, ha megtanulunk kezdeti ellenkezésünk ellenére is kitartani, azt tapasztalhatjuk, hogy egyre jobban sóvárgunk Isten közelsége után, forró vágy él bennünk állandó jelenléteért. Mikor rámutat hibáinkra, fájdalmunknál sokkal nagyobb lesz hálaérzetünk, hiszen vigasztaló, kimenedést biztosító szeretetét mindenkor tapasztalhatjuk, ha hittel bűnbocsánatért járulunk elé, és élhet bennünk a remény, hogy miénk az ígéret: hogy „aki elkezdette bennetek a jó dolgot, elvégezi a Krisztus Jézusnak napjáig” (Fil 1,6)

³⁸ Kálvin János Institutioja; Stichting Hulp Oost Europa, Budapest, 1995; Fordította: Dr Victor János; p 115

„A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma” (Mát 6,11) Az első három kérdésben azzal fordulunk Isten felé, hogy mutassa meg országga építésében személyesen betöltendő helyünket. Ha már szívügyünké vált Isten országának építése, kérhetjük, hogy töltsse be személyes szükségleteinket is.

„Mindennapi kenyerünket...” – tanít Jézus. Miért mindennapi? A Mindenhatónak nem állna hatalmában kirendelni nagyobb időegységre elegendő adagot? Egy Hieronymus nyomán ismertté vált nézet szerint – amelyet egy szír nyelvű evangéliumra alapozott – a 4. kérdés így hangzik: „A mi holnap kenyerünket add meg nekünk ma.”,³⁹ ám ez összeegyeztethetetlen lenne Jézus tanításával: „...*Ne aggodalmaskodjatok tehát, és ne mondjátok: Mit együnk? vagy: Mit igyunk? vagy: Mivel ruházkodjunk? Mert mindezeket a pogányok kérdezik. Mert jól tudja a ti mennyei Atyátok, hogy mindezekre szükségetek van. ... Ne aggodalmaskodjatok tehát a holnap felől; mert a holnap majd aggodalmaskodik a maga dolgai felől. Elég minden napnak a maga baja.*” (Mát 6,31-32.34)

A pusztai vándorlás idején is csak egy napra elegendő mannát szedhettek, a többi „megbűzhödött” (kivéve hatodnapon, mikor a szombatit is megadta az Úr: 2Móz 16,19.29). A mindennapra elegendő adag kirendelésével arra akar tanítani minket Isten, hogy ne a magunk erejét magasztaljuk fel: „*És ne mondd ezt a te szívedben: Az én hatalmam, és az én kezemnek ereje szerzette nékem e gazdagságot!*” (5Móz 8,17), hogy soha ne felejtkezzünk el „*minden jó adomány és minden tökéletes ajándék*” (Jak 1,17) forrásáról. Naponta kérjük, hogy tanácsolja úgy életünket, hogy valóban meglegyen a kenyérre való, olyan utakra terelgessen minket, hol megóv a túlhajszolt munkától (Zsolt 127,1-2). Ha Ő kísér utunkon, biztos csak szabályszerű küzdelembe megyünk bele. Lényeges, hogyan jutunk anyagi javainkhoz, az Úr a tisztességtelenség bármely formáját elveti: „Ha pedig küzd is valaki, nem koronáztatik meg, ha nem szabályszerűen küzd” (2Tim 2,5)

Korunkban mérhetetlen méreteket ölt a pénz szerelme, tömegek leghőbb vágya a meggazdagodás. A birtoklásra buzdítanak a mindenhol elötörleszkedő reklámok, kimondva-kimondatlanul azt sugallják, hogy nekünk jár, megérdemljük a sok

³⁹

Karner Károly, i. m. p 45

csillogó holmit, szükségleteinket messze meghaladó mennyiségben. Milliók éheznek, míg a pazarlás soha nem látott méreteket ölt. „Nem Isten felelős az éhhalálokért. Amit az ember önmaga megoldhatna, sohasem vállalja át Isten; ez a nevelés megcsúfolása lenne.”⁴⁰

Isten csendben figyel és hallgat, hosszan tűr érettünk (Mal 3,16; 2Pét 3,9), ám próféciák szólnak arról, hogy az idők végén eljön Krisztus dicsőséggel, hogy elpusztítsa azokat, akik a földet pusztítják. (Jel 11,18)

A kérés többes száma utal arra, hogy ne csak magunknak kérjünk, imáinkban hordozzunk másokat is, továbbá rámutat arra is, hogy mivel mindenben Isten *részesít* bennünket, a kapott ajándékok szolgálatra adattak, osszuk meg másokkal is. Mindenben Isten *részesít*, kérnünk is kell, de mindez nem azt jelenti, hogy tennünk nem kell érte semmit, Isten munka nélkül rendel ki javakat: „... ha valaki *nem akar* dolgozni, ne is egyék.” (2Thess 3,10) Itt természetesen nem a modern társadalmak szülte kényszerűségből tétlenkedőkre – az önhibájukon kívüli munkanélküliekre – utal az apostol. A munkához való hozzáállásunkhoz is Isten adja a példát: „...Az én Atyám mind ez ideig munkálkodik, és is munkálkodom.” (Ján 5,17), de: „Jobb egy teljes marok nyugalommal, mint mind a két maroknak teljessége nagy munkával és lelki gyötrellemmel.” (Préd 4,6)

A testi táplálékon, anyagi javakon túl ebben a kérésben egy mély lelki tartalom is rejlik. Maga Jézus azonosítja önmagát a „mennyei kenyérral”: „*Én vagyok az életnek ama kenyere; aki hozzám jő, semmiképpen meg nem éhezik és aki hisz bennem, meg nem szomjúhozik soha.*” (Ján 6,35). „*Én vagyok amaz élő kenyér, amely a mennyből szállott alá, ha valaki eszik e kenyérből, él örökké.*” (Ján 6,51). A testté lett Igét szemlélve, a Szentírást olvasva változhatunk át az Ő képmására. Kérjük Istent, küldje el Szentlelkét, hogy elevenítse meg szívünket mikor az Igét olvassuk, elégítse meg lelkünket aznapra mennyei táplálékkal, hogy felöltvén a hitnek pajzsát erősek lehessünk az Úrban.

⁴⁰ Reisinger János: A legnagyobb kérések Jézus Krisztus és a Miatyánk; Bibliaiskolák Közössége-Oltalom Alapítvány, Budapest; é. n.; p 53

„És bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk azoknak, akik ellenünk vétkeztek” (Mát 6,12) Krisztus nyomatékosítja a megbocsátó lelkület fontosságát, az imádság befejezése után is visszatér rá, továbbá jeruzsálemi bevonulása után is kiemeli. (Mát 6,14-15; Mk 11,25-26) A Hegyibeszéd már tárgyalt részeinél is kiemeli Jézus az irgalmasság fontosságát: Mát5,7, közvetve: Mát 5,48. A megbocsátás hiánya ítélkező lelkületet von maga után, amelyre a Hegyibeszéd további része szintén kitér. (Mát 7,5)

Ha az ellenünk vétkezők nem rendezik velünk bűnüket, ismerjük fel, hogy ők vannak nagyobb bajban. Imádkozzunk értük, ne azért, hogy bocsánatkérésükkel elégtételhez jussunk, hanem, hogy bünyfelismerésük és bűnrendezésük nyissa meg előttük a kegyelem útját. Nagyra nőtt egónkba minduntalan beleütközik valaki, s az ütközés - természetéből következően - mindkét félnek fáj, de ahogy haladunk előre a hit útján, tapasztalni fogjuk, hogy egyre kevesebb dolog és egyre kevésbé fáj. Az igazán szívbemarkoló fájdalom, ha elválaszt valami Istentől és az igazán felszabadult öröm a rendezés, a bűnbocsánat boldogsága.

Nekünk, embereknek talán szívből megbocsátani a legnehezebb. A megbocsátás szeretetet, békességet, béketűrést, szívességet, örömet, szelídséget, mértékletességet feltételez. Nem is tudunk megbocsátani öröklött kőszívünkkel, ezért naponta meg kell újítanunk a szövetséget Istennel, kérnünk kell, hogy vegye el a kőszívet testünkben és teremtsen bennünk új, tiszta szívet, újítsa meg, uralja gondolatainkat. Ne gondoljuk, hogy csak a kimondott szavak a bizonyítékai a megbocsátás hiányának. Tartsunk önvizsgálatot, s ha gondolatainkban haragot morzsolgatunk, ébredjünk tudatára, hogy ezzel hazugságot hordozunk magunkban Isten előtt. Haladéktalanul járuljunk imában Krisztus elé és „rendezzük dolgainkat”, annak ellenére, sőt annál inkább, hogy szégyenkezünk a lelepleződés miatt.

A harag, sértettség érzése komoly veszélyforrást rejt magában. Vakká és süketté tesz, énképünket torzítja. A sértődékenység erősítette meg Péter önbizalmát, mely végül tagadásához vezetett. (Mát 26,35. 74-75; Luk 22,31-38). Júdás Bethániától egészen Jeruzsálemig hordozta magában, mely végül Krisztus elárulásához vezette. (Mát 26,6-16). Az evangéliumokból láthatjuk, hogy Krisztus a végsőkig küzdött

mindkettejükért (Luk 22,61-62; Mk 16,7; Ján 21,15-18; Mát 26,50; Luk 22,48). Péter megnyitotta szívét és megmenekült, Júdás bezárta azt és elveszett.

A Szentírás bizonyágtétele szerint Isten „felejtése” is tökéletes: „*Mert íme, új egeket és új földet teremtek, és a régiek ingyen sem említettnek, még csak észbe sem jutnak.*” (Ésa 65,17) „*Semmi gonoszságáról, melyet cselekedett, emlékezés nem lesz...*” (Ezék 18,22) „*És az Isten eltöröl minden könnyet az ő szemeikről; és a halál nem lesz többé; sem gyász, sem kiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az első elmúltak*” (Jel 21,4). Az örök élet „tökéletes ajándék” (Jak 1,17), a bűnökről nem tesz említést többé Isten, azonban marad egy örök emlékjel róluk, Krisztus testén a bűn miatti szenvedés emlékjelei a feltámadás után is láthatók voltak (Ján 20,27) és így az öröklétben is látható lesz. Ószövetségi utalást is találhatunk erre vonatkozóan: „*Isten a Témán felől jön, és a Szent a Párán hegyéről. Dicsősége elborítja az egeket, és dicséretével megtelik a föld. Ragyogása mint a napé, sugarak támadnak mellőle, és ott van az ő hatalmának rejteke.*” (Hab 3,3-4). A bűn emléke megmarad Isten tudatában és az üdvözültek értelmében egyaránt, ám különbség van a szelíd, megbékélt emlék és a fájó, kízó között. Az ezeréves ítélet (Jel 20) hozzásegíti az üdvözülteket, hogy tudatukban végleg a megbékélt emlékezés rögzüljön Isten küzdelmét látva az egyes emberért. Itt a földön Sátán a teljes bocsánatot nyert hívő embereket is állandóan vádolja hajdani törvényszegésükért. Ahogyan Jákóbbal tette a Jabbók révénél (1Móz 32,22-30) kínozza őt régi bűnei emlékeivel, úgy gyötri majd a végidőkben a bűneiktől teljesen szabadulni vágyó igazakat.⁴¹ „*Jaj! mert nagy az a nap annyira, hogy nincs hozzá hasonló; és háborúság ideje az Jákóban; de megszabadul abból!*” (Jer 30,7)

„És ne vígy minket a kísértésbe, de szabadíts meg minket a gonosztól.” (Mát 6,13/a) A kérés megértéséhez a második mondatrészen keresztül jutunk közelebb. A gonosz bennünk van, az önző kívánságainkban, felismert és nem is sejtett jellemhibáinkban, „titkos”, nem észlelt bűneinkben. Ebben a kérésben azt fejezzük ki, hogy Isten tárja fel előttünk és szabadítson meg ezektől: „*Vizsgálj meg engem, oh Isten, és ismerd meg szívemet! Próbálj meg engem, és ismerd meg gondolataimat! És lásd meg, ha van-e nálam a gonoszsnak valamilyen útja? és vezérelj engem az*

⁴¹ Forrás: Reisinger János: A legnagyobb kérések i.m. p-p 65-66

örökkévalóság útján!” (Zsolt 139,23-24). Isten a *próbákon* keresztül tisztít meg, ha süketeknek és vakoknak találtatunk, erősebb fenyítéket is kell alkalmaznia. „*És kezemet ellened fordítom, és kiolvasztom mintegy lúggal salakodat, és eltávolítom minden ólmodat*” (Ésa 1,25) A fenyítés, mikor benne vagyunk, „*nem látszik örvendetesnek...ámde utóbb az igazságnak békességes gyümölcsével fizet azoknak, akik általa gyakoroltatnak*” (Zsid 12,11), és a hívő tudja, hogy „*nem hagy... feljebb kísérteni, mint elszenvedhetitek; sőt a kísértéssel egyetemben a kimenekedést is megadja majd, hogy elszenvedhessétek*” (1Kor 10,13).

Miért örvendetes a kísértés? Jakab apostol teljességgel kielégítő feleletet ad a kérdésre: „*Teljes örömmel tartsátok, atyámfiai, mikor különféle kísértésekbe estek, Tudván, hogy a ti hiteteknek megpróbáltatása kitartást szerez. A kitartásban pedig tökéletes cselekedet legyen, hogy tökéletesek és épek legyetek minden fogatkozás nélkül*” (Jak 1,2-4) Jakab apostol itt nem arról beszél, hogy el is bukunk a kísértésben. Helyesebb, a tartalomhoz illőbb fordítás: kísértésbe juttok. Isten megenged különféle próbákat az életünkben, hogy általa csiszoljon, „*fényessé tegyen*” (Mal 3,3), de a hívőknek egyáltalán nem kell elbukniuk. Isten kíséri őket, fogja jobb kezüket, de meg kell tanulniuk „*az erő titkát. Időt kell szánniuk a gondolkodásra, az elmélkedésre, az imára, és várniuk kell Istenre, hogy megújítsa fizikai, szellemi és lelki erejüket.*”⁴² „Sokan még áhítatuk ideje alatt sem fogadják el az Istennel való közösség áldásait, mert nagyon sietnek. Gyors léptekkel hatolnak át Krisztus szerető jelenlétének körén, talán csak egy pillanatig időznek szent jelentlétében, de nem várják meg tanácsait. Nincs idejük arra, hogy az Isteni Tanítóval maradjanak, ezért terheikkel együtt térnek vissza munkájukba.”⁴³ Ha Isten Lelke nem tud felüdíteni, nem tölt be mennyei erővel, „*rossz kísértésekbe*” juthatunk, melyeket nem Isten készített elő számunkra, hanem belső állapotunk tisztátalansága miatt következhetnek be. Jézus azt tanítja, hogy *előre kérjük*, hogy mentesítsen ezektől. „*Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne jussatok; a lélek ugyan kész, de a test erőtelen.*” (Mk 14,38) Mentесíteni pedig csak egyféleképpen tud, ami az eredeti kérés második mondatrésze volt: ha megszabadít a gonosztól.

⁴² White, Ellen G.: Előtted az élet (Nevelés); Advent Kiadó, Budapest, 1992; Fordította: Kormos Margit p 258

⁴³ u.o.

Van azonban egy másféle kísértés is amelyről a Szentírás tanúbizonyságot tesz. A nagy Hitető újra és újra kikér bennünket, hogy bebizonyítsa Isten előtt, hogy alkalmatlanok vagyunk az örök életre. Így tett az első emberpárral, így Jóbbal (Jób 1,9-12) és az első tanítványokkal (Luk 22,31) egyaránt. Zakariás könyve (Zak 3,1-5) beszámol egy perről, melyben Sátán vádol, Isten pedig kegyelmébe fogad tökéletlenségünk ellenére is, csupán szeretetébe, megváltó kegyelmébe kell hittel megkapaszkodnunk. Őszinte imáink komoly érvek a Vádolóval szemben, ebben kinyilvánítjuk, hogy mi a szívünk igazi akarata, ki az akit urunkként tisztelni vágyunk.

„Csodálatos dolog, hogy hatékonyan imádkozhatunk. A méltatlan, tévedő halandónak hatalma van, hogy kéréseit Isten elé tárja. Kívánhat-e ember nagyobb hatalmat, mint hogy összeköttetésben lehet a végtelen Istennel? Bár gyenge és bűnös, mégis előjoga, hogy Alkotójával beszélhet. Szavakat mondhatunk, amelyek a világegetem uralkodójának trónja elé jutnak. Beszélhetünk Jézussal, amint vándorutunkon haladunk, és Ő azt ígérte, hogy jobb kezünk felől lesz.”⁴⁴

Vándorutunkon pedig nem egyedül haladunk, a mintaimádság ezen kérése is arra tanít, hogy másokért is küzdjünk, mert „igen hasznos az igaz buzgóságos könyörgése” (Jak 5,16/b), kérjük Istent, hogy hozzon mások életében is olyan helyzeteket, mely az Ő útjára terelgeti őket, az Ő útjain járók pedig növekedjenek a kegyelemben és Jézus Krisztus ismeretében.

„Mert tiéd az ország és a hatalom és a dicsőség mindörökké” (Mát 6,13/b) A mintaimádság befejező sora a legrégebb kéziratokból hiányzik, először - a jelenlegivel nem teljesen azonos befejezés – a Didachéban tűnik fel.⁴⁵

Azonban ezzel a befejezéssel a mindenkori tanítványok hite erősödik, mély megnyugvást vonnak maguk után a sorok. Krisztus ezzel azt akarta kifejezni, hogy Isten a történelemnek is ura, bár az évszázadok során sokszor úgy tűnhetett, hogy elfeledkezett az emberről, csak „figyelt és hallgatott” (Mal 3,16). Jézus látta az

⁴⁴ White, Ellen G. Az evangélium szolgái i.m. p-p 160-161

⁴⁵ Forrás: Karner Károly i.m. p. 45

üldözés, a sötétség évszázadait s a záró szavakkal vigaszt kívánt nyújtani követőinek. Hatalomátvételét nem erőszakkal, a földi királyoktól megszokott formában készíti elő. Krisztus az Atyától kapta hatalmát, de erkölcsi értelemben Sátán legyőzésével nyerte el azt. Követőitől is azt várja, hogy hozzá hasonlóan győzedelmeskedjenek a Gonosz felett: „A békességnek Istene megrontja a Sátánt a ti lábaitok alatt hamar. A mi Urunk Jézus Krisztus kegyelme veletek.” (Róm 16,20) Az ígéret szerint: „Az ország pedig és a hatalom és az egész ég alatt levő országok nagysága átadatik a magasságos egek szentei népének; az ő országa örökkévaló ország, és minden hatalmasság néki szolgál és engedelmeskedik.” (Dán 7,27) Jelenések 11,15-19-ből látható, hogy a hatalomátvétel előkészítése a vizsgálati ítélettel vette kezdetét és az ítélet lezárulása után eljön majd mennyei kísérelőivel, hogy átadja jutalmát azoknak, kik megdicsőítették az Ő nevét.

A szakasz lezárásaképpen álljon itt ismét egy szépirodalmi példa:

Pierre Emmanuel

Az imádság⁴⁶

(La priere)

Uram taníts minket

Szólni hozzád

Tüzesen lobbanó nyelvvel

Éjszakák ellen

Uram taníts minket

Hogy hordozni tudjuk csönded

Mikor az árny nő

S alábbszáll a láng

Uram taníts minket

Hogy porunkból

Mint észet fuvalmad

Új keletet

Uram taníts minket

⁴⁶ Fordította: Reisinger János; Zsoltárok világa; Sola Scriptura, Budapest, 1999; Szerkesztette: Reisinger János p-p 115-116

Fölperzselnünk várákozást
Midőn belőle
Új hajnal köszönt ránk

Uram tanítsminket
Figyelünk rád
Ki ajkunkra érkezel mikor
Imádkozunk

Uram taníts minket
Úgy szólítani Atyánk
Hogy az ima kenyérízű legyen

Hogy az ima
Lehessen hajlékunkká.

További tanácsok az üdvösség útjára (Mát 7,1-29)

A Hegyi beszéd előző fejezetei a megigazulás útjáról, a törvény betöltéséről, a hívő ember elrejtett életéről s az evilági dolgokhoz való viszonyáról szólnak. A hetedik fejezetben az üdvösséghez az eddig elmondottakon kívüli legszükségesebbek találhatók.

Mi, emberek hajlamosak vagyunk általunk szabott mértékhez, vagy kórosan eltorzult önképünkhöz mérni másokat, s ha úgy látjuk nem felelnek meg társaink az általunk igaznak vélt követelményrendszernek, ítéletet mondunk felettük. Jézus ellenben ezt mondja: „*Ne ítéletek, hogy ne ítéltessetek*” (Mát 7,1). Óv attól, hogy magunkat tegyük meg mértéknek. A véges ember nem is képes a Mindenható Isten mértékével mérni, Ő a szíveket vizsgálja, míg mi emberek szemünk látása szerint ítélünk. (Ésa 11,3) Szem elől tévesztjük, hogy nincs mivel büszkélkednünk, hiszen mindent Istentől kapunk (1 Kor 4,7), mások bírálgatásának hatására kihül szívünkben a szeretet. Képtelenek leszünk alázattal Istenhez fordulni, a mennyi örömezetének hirdetése helyett csak megsebzünk másokat. Ezáltal nem töltjük be küldetésünket, s ez a súlyos mulasztás bizony gerendává növi ki magát. Önteltségünkben nem vesszük észre, hogy rideg, elutasító, ítélkező lelkületünk maga a gerenda, melyről Jézus Máté 7,3-4-ben szól.

Ám tartsuk szem előtt azt is, hogy itt nem arról van szó, hogy a tetteket ne kellene megítélnünk. A Biblia mérlegén mérve pontosan megmérhetjük, hogy helyes avagy helytelen egy cselekedet, vagy eszme, de fontos, hogy a tettet mérjük, ne azt embert. Mi mindannyian bűnösök vagyunk, ám Isten kegyelméből megbocsát, ilyen értelemben „nem igazság és jogosság” alapján ítél, hanem az Ő végtelen kegyelméből ad nekünk tiszta ruhát, ha bűnbánó szívvel hozzá fordulunk. Az adós szolga példázatában (Mát 18,23-35) a szolgát, kinek hatalmas (bűn)adóssága bocsátatott meg nem indította Isten végtelen kegyelme arra, hogy maga is így viszonyuljon szolgatársához, ki neki adós. Ha ilyen lelkület uralkodik bennünk, minket is igazság és jogosság alapján fog megítélni Isten, visszavonja kegyelmét, s meg kell fizetnünk bűneink jogos árát.

Máté 7,6-ban Krisztus óv attól, hogy megintsük azt, aki „felemelt kézzel cselekszik” (4 Móz 15,30), aki kihívóan, dicsekedve a bűnnel azonosulva vétkezik. Luk 9,5- ben úgy fogalmaz, hogy amely város nem fogadja be a tanítványokat, még az út porát is verjék le lábukról. Azonban itt sem arról van szó, hogy kárhoztató ítéletet kellene mondanunk az ilyen emberek felett, pusztán arról, hogy akik nyilvánvalóan nem akarják befogadni Istent, újra és újra megintsük őket ezért. Ne ítéljük meg őket, de imádkozhatunk azért, hogy Isten hozzon olyan helyzetet az életükben, hogy vakságuk megszűnjön, hogy ők is válaszoljanak Jézus hívó szeretetére.

A következő szakaszban Krisztus arra buzdít, hogy bátran kérjünk a mi mennyei Atyánktól. Tanuljunk meg jó, Istennek tetsző ajándékokat kérni. Az Ige tanulmányozása útján és Istennel járva naponként tapasztalatokat szerezhethetünk Isten jelleméről, megtudhatjuk akaratát életünkre. Ne csak az áldásokat akarjuk elvenni, kérjük, hogy olyan útra terelgesse bennünket, hol hozzásegít, hogy elváltozhassunk Krisztus képmására. Előfordul, hogy nem értjük Istent, miért nem teljesíti egy-egy kívánságunkat. Pilinszky János a választ következőképpen fogalmazta meg:

„Tudjuk, Jézus a köveket nem változtatta kenyerekké, s azt is, hogy aki kenyeret kér, nem kaphat követ az Atyától. E két tény híven tükrözi a keresztyény imádság lényegét. Azt, hogy az imádság az Istenbe vetett emberi bizalom helyreállításának eszköze. Bármit kérünk tehát, nem kérésünkben, nem is annak teljesülésében kell bizakodnunk, hanem egyedül Istenben. Ehhez tudnunk kell azonban, hogy Istentől egyedül kenyeret kérhetünk, de sose azt, hogy a köveket változtassa kenyerekké. Amikor kenyeret kérünk tőle, nem teszünk egyebet, mint hogy fiúi bizalommal fordulunk hozzá. Valahányszor tökéletes bizalommal imádkozunk, kenyeret kérünk Istentől. ... aki követ kér Istentől, az is csak kenyeret kaphat tőle. Sok – látszatra teljesítetlenül maradt – kérésünknek ez az egyszerű magyarázata. Követ kértünk Istentől, s ő nem adhat nekünk, csak kenyeret. ... Az imádság az Istenben való bizalom helyreállításának az útja és iskolája. Önmagunk fokozatos hozzászoktatása ahhoz, hogy merjünk a tiszta jót kérni és elfogadni Istentől. ... A jó ima ezért mindig megtérés, mindig a hazatalálás csodája, s a legszentebbek ajkáról éppúgy, mint a legbűnösebb ember szájából. És valójában: nincs is más ima, csak ez; amikor a tiszta

jót nemcsak kérjük, de el is merjük fogadni Istentől; a hazatalálás imája, a kenyéré, amire – tudjuk – az ég minden angyalai térdet hajtanak.”⁴⁷

A földi szülők is igyekeznek gyermekeiknek a legjobbat nyújtani, mennyivel inkább a mi mennyei Atyánk! Ragadjuk meg hittel Isten ígéreteit, s gyermek módjára tárjuk elé vágyainkat, s gyermeki hittel bízunk is abban, hogy megadja amire szükségünk van.

Máté 7,12 versét méltán nevezik „arany szabály”-nak. Ez az elnevezés csak a XVIII. századtól kezdett elterjedni. Hasonló hangzású mondások egyéb kultúrkörökben is megtalálhatók, azonban azok nagyrészt vissza kívánnak tartani bizonyos magatartásformától, nem pedig egyfajta pozitív magatartás előtérbe helyezésével ösztönözni annak betöltésére. Confuciusznak tulajdonított mondás: „Ne tégy senkivel olyat, amit nem szeretnél, ha veled tennének.”⁴⁸ Hérodotosz: „Nem akarom tenni, amit embertársaimnál kifogásolok.”⁴⁹ Pozitív kicsengésű megfogalmazásra egy apokrif iratban, Ariszteász levélben lehet példát találni: „Miként te szeretnéd, hogy semmi rossz ne érjen, hanem minden jóban részed legyen, úgy cselekedj te is alattvalóiddal és a bűnösökkel szemben” (Ariszteász levele 207)⁵⁰ Ám pozitív megközelítése ellenére az apokrif irat soraiból érezhetően nem árad mennyei légkör, azt sugallja, hogy nekünk embereknek hatalmunkban áll ítéletet alkotni, egyes embereket bűnösnek bélyegezni és fensőbbségünk tudatában leereszkedni hozzájuk, jóakaratusukat mintegy árucikként, cserealapként kezelve. Ha leereszkedünk a bűnösökhöz, nekünk cserébe „minden jó” jár.

A Hegyibeszéd arany szabályában elkülönülésnek nyoma sincs, mi mindannyian bűnre hajló természettel születünk, fertőzöttek még a gondolataink is. Jót tennünk nem azért kell, hogy azt később beválthassuk a minket illető tiszteletre, vagy hogy ezzel biztosítsuk életünk szerencsés folyását. Krisztus tanítványainak Krisztus együttérző lelkületével, szelídségével kell rendelkezniük. Aki átadja magát mennyei Mesterének, annak szívében kirajzolódik képmása. „A kegyelem hatására meglágyul

⁴⁷ Pilinszky János: Publicisztikai írások; Kő és kenyér; Osiris Kiadó, Budapest, 1999; Szerkesztő: Hafner Zoltán; p-p 515-516 (Eredetileg: Új Ember, 1967. április 30.)

⁴⁸ Idézi Stott, John i. m. p. 189

⁴⁹ Idézi Kocsis Imre i. m. p. 160

⁵⁰ Idézi Kocsis Imre i. m. p. 161

a szív, megnemesednek, megtisztulnak az érzelmek, és mennyei kifinomultságot és pontos fogalmakat kapunk arról, miként viselkedjünk az adott körülmények között, hogy az valóban áldásos legyen.”⁵¹ Ennek a „kezdeményező szeretetnek kivétel nélkül mindenkire – mind az ellenünk vétő (6,12. 14-15) vagy ránk neheztelő (5,23-26) testvérré, mind a bennünket gyűlölő vagy bántalmazó ellenségre (5,38-48) – ki kell terjednie.”⁵²

A további igeversek (Mát 7,13-27) a gyakorlati megvalósítást és a választások következményét taglalják. Az igeverseket olvasva még inkább szívünkbe vésődhet, hogy nem léteznek félmegoldások, Isten beszéde igen-igen, nem-nem, a mi választásainknak is ilyen egyértelműeknek kell lennie. Ha nem tesszük le önző kívánságainkat, ha a világnak bármely kis szeletét is megpróbáljuk Isten útjának keskeny ösvényére magunkkal cipelni, biztosan kudarcot vallunk. Isten előtt ki kell nyilvánítanunk akaratunkat, hogy teljes énünket át kívánjuk adni az Ő megszentelő hatalmának, s Ő elvégzi bennünk lelkünk megújítását. *„Lerontván okoskodásokat és minden magasztalatot, a mely Isten ismerete ellen emeltetett, és foglyul ejtvén minden gondolatot, hogy engedelmeskedjék a Krisztusnak”* (2 Kor 10,5). Önző énünktől, bűnre hajló természetünktől nem tudunk egy csapásra megszabadulni, nap mint nap kell alázattal és teljes odaszánással Istenhez folyamodnunk a győzelem érdekében és Jákóbbhoz hasonlóan hitttel kell megragadnunk ígéreteit. Pál apostol ezt a küzdelmet a következőképpen írja le: *„Amire igyekezem is, tusakodván az Ő ereje szerint, mely én bennem hatalmasan munkálkodik.”* (Kol 1,29) .

Krisztus óv, hogy a hamis tanításokat közvetítő próféták szavát kövessük. Az Ige legyen az abszolút mérték, óvakodjunk tőlük, mert a kegyesség látszata alatt elterelhetnek minket az üdvösség útjáról. *„A tanításra és bizonyágtételre hallgassatok! Ha nem ekként szólnak azok, a kiknek nincs hajnaluk: úgy bolyongani fognak a földön, szorongva és éhezve; és léssen, hogyha megéhezik, felgerjed és megátkozza királyát és Istenét, s néz fölfelé, és azután a földre tekint, és ímé mindenütt nyomor és sötétség, és szorongatásnak éjszakája, ő pedig a sűrű sötétben elhagyatva!”* (Ésa 8,20-22) Hitünknek mélyen a Bibliában kell gyökereznie, nem szabad, hogy érzelmeink, személyes szimpátiánk megingassák azt. *„De ha szinte mi,*

⁵¹ White, Ellen G.: Gondolatok a Hegyi beszédről; i.m. p. 122.

⁵² Kocsis Imre i. m. p. 162

avagy mennyből való angyal hirdetne is néktek valamit azon kívül, a mit néktek hirdettünk, legyen átok.” (Gal 1,8)

Csak két út létezik, Sátáné és Istené, ám nem szabad megelégednünk azzal, hogy gyönyörködünk Isten útjában és még az sem elegendő, ha erről a gyönyörúségről másoknak is beszélünk, Krisztushoz hasonlóan engedelmeseknek kell lennünk mindhalálíig.

„... a hit, amely nem vezet engedelmességre, nem más, mint elbizakodottság. ... »Aki ezt mondja: Ismerem Őt, és az Ő parancsolatait nem tartja meg, hazug az és nincs meg abban az igazság« (1Ján 2,4) Senki ne melengesse azt a gondolatot, hogy a rendkívüli gondviselés vagy csodálatos jelenségek bizonyítékul szolgálnak arra, hogy akár cselekedeteik, akár az általuk hirdetett elgondolások valódiak. Ha emberek félvállról veszik Isten igéjét, és helyette benyomásaikat, érzéseiket és viselkedésüket emelik az isteni mérték fölé, akkor tudhatjuk, hogy nincs bennük világosság.”⁵³

A Hegyi beszéd tanítását Krisztus egy jelképpel fejezte be. A kősziklára épített ház építői fáradtságot, nehézséget, az emberek nemtetszését leküzdve hajtják végre feladatukat. Küzdelmük elnyeri jutalmát, az erős alapokon nyugvó építmény kiállja az idő viharait, szilárdan áll biztos pontján. A kőszikla, fundamentum, szegletkő a Szentírásban Krisztus jelképe. *„Más fundamentumot senki sem vethet azon kívül, amely vettetett, mely a Jézus Krisztus”* (1Kor 3,11). Jézus Krisztus, Isten élő kinyilatkoztatása, maga az Ige az, amelyre építenünk kell, amelyet lakhelyül kell választanunk. Benne élünk, belőle táplálkozunk, tiszta levegőjét magunkba szívunk. Ha így cselekszünk részünkkel válik, jellemünk krisztusivá érik. Életünk nap mint nap gazdagodik a keresztyén élet friss tapasztalataival és Istennek ismeretével. Szívünk rejtett zugaiból is kiűzzük a világ szeretetét és Jánossal együtt boldogan kiáltunk fel: *„...Ámen, bizony jövel Uram Jézus!”* (Jel 22,20/6b)

⁵³

White, Ellen G.: Gondolatok a Hegyi beszédről; i.m. p 131

Ingemiscit et parturit

Róm 8,19-23

Fák és virágok, harmat és ködök,
az ásványok vak lelke s fönn a mennyég:
megváltásáért hozzád könyörög,
ember, ez a teremtett végtelenség.

Ha állsz a vizek örvénye fölött,
vagy szemléled a forgó szféra rendjét:
mintha az égi s földi délkörök
halk zokogással irgalmad esengnék.

Mert a világ sebzett szíve vonaglik,
s a lét vajúdni meg nem szűnik addig,
míg szabadságot nem nyer általad,

s benned, a te dicsőségében újra
romolhatatlanná magasztosulva
föl nem ragyog a megváltott anyag.⁵⁴

⁵⁴

Rónay György: Mérleg; Magvető Könyvkiadó, Budapest; é.n.; p. 130

Bibliográfia

Ady Endre összes versei I.Szépirodalmi Könyvkiadó Budapest, é. n.

Szent Ágoston vallomásai; Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója; Budapest 2002; ford.: Dr. Vass József

Dr. Hertz J. H Mózes öt könyve és a Haftárak; III.; Akadémiai Kiadó és Nyomda,Budapest, 1984

Karner Károly: Máté evangéliuma; A „Keresztény Igazság” Kiadása, Sopron, 1935.

Kálvin János Institutioja; Stichting Hulp Oost Europa, Budapest, 1995; Fordította: Dr Victor János

Károli Gáspár: Szent Biblia Ó- és Újtestamentum, Magyar Biblia-tanács, Budapest, 1989.

Kondor Béla: Jelet hagyni; Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1974;
Szerkesztette: Győri János

Kocsis Imre: A hegyi beszéd, Jel Könyvkiadó, Budapest, é.n.

Luther, Martin: Asztali beszélgetések; válogatta, összeállította, jegyzetekkel ellátta és fordította Márton László; Helikon Kiadó, Budapest; é.n

Pilinszky János: Publicisztikai írások; A Szentírás margójára;Osiris Kiadó, Budapest, 1999; Szerkesztette: Hafner Zoltán;

Reisinger János: A legnagyobb kérések Jézus és a Miatyánk; Bibliaiskolás Közössége-Oltalom Alapítvány, Budapest, é.n.

Reisinger János: Jézus „Boldog-mondásai”, Bibliaiskolák Közössége, Budapest, 1990.

Reisinger János: Kisvers-nagymesterek,Bibliaiskolás Közössége-Oltalom Alapítvány, Budapest, é.n.

Rónay György: Mérleg; Magvető Könyvkiadó, Budapest; é.n.;

Stott, John: A Hegyi beszéd; Harmat, é.n, h.n; fordította: dr. Orbán Krisztina

Dr Szathmáry Sándor: Bibliaismeret II.; Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya 1995

Bovet, Theodor Dr: Félelem és elrejtettség, Evangéliumi Kiadó Stuttgart – Budapest; é. n.; ford. nélk

Dr. Vankó Zsuzsa: A boldogság törvénye, Bibliaiskolák Közössége, Budapest, 1994

Dr. Vankó Zsuzsa: Zakariás próféta könyve, Bibliaiskolák közössége, Budapest, 1990

White, Ellen G: Az evangélium szolgái; Bibliaiskolák Közössége, Budapest, 1999; Fordította: Lőrinczné Váradi Valéria, Kormos Jenőné, Kiss Balázs

White, Ellen G.: Előtted az élet (Nevelés); Advent Kiadó, Budapest, 1992; Fordította: Kormos Margit

White, Ellen G. : Gondolatok a Hegyi beszédről; Bibliaiskolák Közössége, Budapest, 2001.; Fordította: Egervári Dezső

White, Ellen G: Jézus élete; Advent Kiadó, Budapest, 2000.; Fordította: Dr. Homoki Henrietta, Dobos János

White, Ellen G : Krisztushoz vezető lépések; Bibliaiskolák Közössége 2000; fordította: Dr. Vankó Zsuzsa;

White, Ellen G.: Krisztus példázatai, Advent Kiadó, 1990.; h.n.; ford.: Bánfiné Roóz Magdolna

Weöres Sándor: A teljesség felé; Tericum Kiadó, Budapest; é. n.;

Zsoltárok világa; Sola Scriptura, Budapest, 1999; Szerkesztette: Reisinger János